

JAARREKENING STEDIN NETBEHEER B.V.

2017

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
JAARREKENING	5
Geconsolideerde jaarrekening 2017	6
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	10
Enkelvoudige jaarrekening 2017	53
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	56
OVERIGE GEGEVENS	64
Statutaire winstbestemming	65
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	66
BIJLAGEN	67
Verklaring naleving gedragscodes	68
Gereguleerde taken Netbeheer	69
Gesegmenteerde informatie	71
Overeenkomsten met verbonden partijen	82
Betrouwbaarheid netten	83
Investerings in netten	84
DISCLAIMER	85

INLEIDING

Stedin Netbeheer B.V. (Stedin) is onderdeel van de netwerkgroep met aan het hoofd Stedin Holding N.V. Binnen deze groep is Stedin eigenaar van meerdere elektriciteits- en gasnetwerken in Nederland. Vanuit die hoedanigheid is Stedin verantwoordelijk voor het uitvoeren van de gereguleerde activiteiten die staan in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet en die op een netbeheerder van toepassing zijn.

In hoofdlijnen betreft dit:

- het aanleggen, onderhouden, uitbreiden en vernieuwen van elektriciteits- en gasnetten inclusief het realiseren van aansluitingen;
- het distribueren van elektriciteit en gas over deze netten;
- het waarborgen van de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten;
- het faciliteren van de energiemarkt.

Een gedetailleerde omschrijving van deze gereguleerde activiteiten is opgenomen in de bijlage 'Gereguleerde taken Netbeheer'.

Stedin distribueert gas en elektriciteit naar ruim 2 miljoen klanten. Deze klanten zijn inwoners en bedrijven in de provincies Zuid-Holland en Utrecht en in delen van de regio's Noordoost-Friesland en Kennemerland.

Stedin Holding N.V. heeft de eigendom van alle aandelen Stedin. De aandelen van Stedin Holding N.V. zijn in handen van 53 Nederlandse gemeenten. Gemeenten met meer dan 2% van de aandelen zijn: Rotterdam, Den Haag, Dordrecht, Leidschendam-Voorburg, Lansingerland, Delft, Zoetermeer, Nissewaard, en Pijnacker-Nootdorp.

De jaarcijfers 2017 van Stedin zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stedin Holding N.V. als onderdeel van het jaarverslag van Stedin Groep 2017. Het jaarverslag van Stedin Groep is online gepubliceerd: <http://www.stedingroep.nl/investor-relations>. Stedin Holding N.V. heeft een aansprakelijkheidsverklaring afgegeven ten aanzien van de verplichtingen van Stedin. Uit hoofde van toepassing van artikel 2:403 BW is Stedin in principe vrijgesteld van de verplichting tot openbaarmaking van de jaarrekening in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Uit het oogpunt van transparantie kiest Stedin ervoor haar jaarrekening toch te publiceren. Tevens geeft deze jaarrekening invulling aan de verplichtingen die voor Stedin voortvloeien uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. Deze wetten verplichten Stedin onder meer om een afzonderlijke boekhouding te voeren voor het beheer van de netten en een verslag van deze boekhouding te publiceren. De bijlage 'Gesegmenteerde informatie' van deze jaarrekening geeft invulling aan deze verplichting.

De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is van toepassing op Stedin. De toelichtingsvereisten over 2017 voor Stedin ingevolge de WNT zijn verantwoord in de jaarrekening van Stedin Holding N.V. in paragraaf 7.4 'WNT bezoldiging topfunctionarissen'.

JAAARREKENING

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2017

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

x € 1 miljoen	Toelichting	2017	2016
Netto-omzet	4	973	982
Overige baten	5	60	46
Totaal bedrijfsopbrengsten		1.033	1.028
Personeelskosten	6	281	246
Kosten van inkoop en uitbesteed werk	8	232	247
Overige bedrijfskosten	9	208	201
Af: Geactiveerde productie eigen bedrijf	10	-110	-99
		611	595
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa	11	245	238
Totaal bedrijfskosten		856	833
Bedrijfsresultaat		177	195
Financiële baten en lasten	12	-34	-49
Resultaat voor belastingen		143	146
Belastingen	13	-27	-30
Resultaat na belastingen		116	116
Totaal niet-gerealiseerde resultaten		-	-
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten		116	116

GECONSOLIDEERDE BALANS VOOR WINSTBESTEMMING

x € 1 miljoen	Toelichting	31 december 2017	31 december 2016
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	16	5.090	4.882
Immateriële vaste activa	15	8	8
Financiële vaste activa			
- Verstrekte leningen	17	9	6
- Overige financiële vaste activa	17	-	1
Totaal vaste activa		5.107	4.897
Vlottende activa			
Activa aangehouden voor verkoop	14	-	55
Vorraden	19	33	24
Vorderingen op groepsmaatschappijen	18	16	58
Handelsdebiteuren en overige vorderingen	20	155	86
Liquide middelen	21	19	64
Totaal vlottende activa		223	287
TOTAAL ACTIVA		5.330	5.184
EIGEN VERMOGEN EN PASSIVA			
Aandelenkapitaal	22	1	1
Agio reserve	22	2.748	2.753
Overige reserves	22	215	99
Resultaat boekjaar	22	116	116
Totaal eigen vermogen		3.080	2.969
Langlopende verplichtingen			
Personeels- en overige voorzieningen	23	12	23
Uitgestelde belastingverplichtingen	24	117	124
Langlopende schulden aan groepsmaatschappijen	25	1.151	1.157
Vooruitontvangen opbrengsten	26	479	394
Totaal langlopende verplichtingen		1.759	1.698
Kortlopende verplichtingen			
Verplichtingen aangehouden voor verkoop	14	-	5
Kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen	27	335	305
Handelscrediteuren en overige schulden	28	156	207
Totaal kortlopende verplichtingen		491	517
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN PASSIVA		5.330	5.184

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

x € 1 miljoen	Toelichting	2017	2016
Resultaat na belastingen		116	116
Aanpassingen voor:			
· Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties materiële vaste en immateriële activa	11	245	238
· Resultaat bij verkoop materiële en immateriële vaste activa		-4	-
· Resultaat bij verkoop activa aangehouden voor verkoop	14	-7	-
· Amortisatie bijdrage aansluitkosten	26	-14	-10
· Mutatie werkkapitaal	34	-81	4
· Mutatie voorzieningen en overige		93	69
Kasstroom uit operationele activiteiten		348	417
Nieuw verstrekte leningen	17	-6	-3
Aflossing verstrekte leningen	17	4	2
Investeringsmateriële vaste activa	16	-452	-397
Desinvesteringen materiële vaste activa	16	4	9
Investeringsimmateriële vaste activa	15	-2	-1
Desinvesteringen activa aangehouden voor verkoop	14	59	9
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-393	-381
Mutatie liquide middelen		-45	36
Saldo liquide middelen per 1 januari		64	28
Saldo liquide middelen per 31 december		19	64

Het geconsolideerd kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het geconsolideerd kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Aangezien alle transacties met gelieerde vennootschappen worden verrekend in rekening-courant is de mutatie in de verhoudingen met gelieerde vennootschappen verantwoord onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Voor de transacties met verbonden partijen zie tevens toelichting '30. Transacties met verbonden partijen'.

Een specificatie van het werkkapitaal is opgenomen in toelichting '34. Toelichting op het geconsolideerd kasstroomoverzicht'.

GECONSOLIDEERD MUTATIEOVERZICHT EIGEN VERMOGEN

x € 1 miljoen	Aandelen- kapitaal	Agioreserve	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Per 1 januari 2016	1	2.753	99	176	3.029
Dividend 2015	-	-	-	-176	-176
Totaalresultaat	-	-	-	116	116
Per 31 december 2016	1	2.753	99	116	2.969
Resultaat bestemming 2016	-	-	116	-116	-
Verkrijging onder gemeenschappelijke leiding	-	-5	-	-	-5
Totaalresultaat	-	-	-	116	116
Per 31 december 2017	1	2.748	215	116	3.080

De verkrijging onder gemeenschappelijke leiding heeft betrekking op het overdragen van de activiteiten met betrekking tot kabelstoringen van CityTec B.V. aan Stedin Operations B.V. Voor een verdere toelichting op deze transactie wordt verwezen naar toelichting '1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving'.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1. GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

Algemene informatie

Stedin Netbeheer B.V. (hierna Stedin) is statutair gevestigd aan de Blaak 8 te Rotterdam en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24289101. Stedin past artikel 2:403 BW toe en maakt gebruik van de vrijstelling om een bestuursverslag op te nemen in de jaarrekening alsmede van de vrijstelling ten aanzien van de deponering van de jaarrekening bij de Kamer van Koophandel. Stedin Holding N.V. heeft hiervoor de benodigde aansprakelijkheidsverklaring en instemmingsverklaring gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel.

De belangrijkste activiteit van Stedin is het realiseren van een veilige, betrouwbare en betaalbare energievoorziening. Dit doet Stedin enerzijds door het aanleggen, beheren en toekomstbestendig maken van de elektriciteits- en gasnetten en anderzijds door het faciliteren van de energiemarkt en het daartoe verrichten van alle taken welke in gevolge van artikel 16 lid 1 van de Elektriciteitswet 1998 en in de Gaswet op een netbeheerder, als bedoeld artikel 10 lid 3 van de Elektriciteitswet 1998 respectievelijk artikel 2 lid 1 van de Gaswet rusten, alsmede al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord, mits binnen de wettelijke voorschriften van de Elektriciteitswet 1998 respectievelijk Gaswet.

Stedin is actief in de provincies Zuid-Holland, Utrecht en in delen van de regio's Noordoost-Friesland en Kennemerland. Stedin opereert naast de andere Nederlandse regionale netbeheerders in een gereguleerde markt. Iedere regionale netbeheerder is een monopolist binnen zijn verzorgingsgebied. Regulering houdt in dat de taken die de netbeheerder uitvoert bij wet bepaald zijn en de tarieven bepaald worden door de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Het reguleringsmodel stimuleert netbeheerders door middel van een maatstafmodel zo goed (efficiënt en kwalitatief) mogelijk te presteren.

De geconsolideerde jaarrekening van Stedin bevat de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, de geconsolideerde balans, het geconsolideerd kasstroomoverzicht, het geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen en de toelichtingen. Tenzij anders vermeld, zijn alle in dit jaarverslag opgenomen bedragen in miljoenen euro.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) per 31 december 2017 zoals goedgekeurd door de Europese Commissie en Titel 9 BW2. De financiële gegevens van de onderneming zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stedin Holding N.V., die is gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam.

De enkelvoudige winst-en-verliesrekening wordt op grond van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld door de bestuurder van Stedin. De jaarrekening 2017 is ondertekend door de bestuurder van de vennootschap. Ondertekening door de bestuurder geldt tevens als vaststelling door de enig aandeelhouder, Stedin Holding N.V.

Belangrijke gebeurtenissen gedurende 2017

Verkoop netgebied Weert

Het netgebied Weert is per 1 juli 2017 overgenomen door Enexis Netbeheer. Voor de toelichting op deze transactie wordt verwezen naar toelichting 14. Activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop.

Stedin Groep Personeels B.V.

Op 1 december 2017 is Stedin Groep Personeels B.V. opgericht met als doel de administratieve lasten voor de hele Stedin Groep te verminderen en een duidelijke scheiding aan te brengen tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten. De oprichting van Stedin Groep Personeels B.V. heeft plaatsgevonden door middel van een juridische splitsing van Stedin Operations B.V. In de splitsende entiteit zijn alle medewerkers achtergebleven inclusief de direct daaraan gerelateerde activa en passiva. Vervolgens is deze entiteit hernoemd tot Stedin Groep Personeels B.V. Vervolgens heeft Stedin Netbeheer B.V. de aandelen van deze vennootschap overgedragen aan Stedin Holding N.V. tegen een boekwaarde van ca € 1.7 miljoen. Alle overige activa en passiva van de oorspronkelijke Stedin Operations B.V. zijn afgesplitst in een nieuw opgerichte entiteit die nu Stedin Operations B.V. heet. De transactie had geen impact op het resultaat over 2017. Per 1 januari 2018 zijn tevens de medewerkers van Stedin Netbeheer B.V. overgegaan naar Stedin Groep Personeels B.V.

Transacties onder gemeenschappelijke leiding

In het kader van herstructurering zijn op 1 januari 2017 de activiteiten met betrekking tot ondergrondse werkzaamheden gericht op het oplossen van kabelstoringen overgedragen van CityTec B.V. aan Stedin. De activiteiten zijn verkregen middels een activa-passivatransactie. Het betreft hier een transactie onder gemeenschappelijke leiding waarbij de overname is verwerkt volgens de methode van carry-over accounting. Bij deze methode is een gedeelte van de activa en passiva van CityTec B.V. tegen boekwaarde overgenomen. De nettovermogenswaarde van de overgenomen activiteiten bedraagt € 0,2 miljoen. Hiervoor is een koopprijs van € 4,7 miljoen betaald.

Verlegregeling bij de leidingverordening Rotterdam

Op 18 juli 2017 heeft het Hof in Amsterdam Stedin in het gelijk gesteld over de toepassing van de Verlegregeling bij de leidingverordening Rotterdam. De uitspraak houdt in hoofdlijn in dat de kosten van het verleggen van leidingen van het netwerk worden vergoed door de veroorzaker voor de integrale kosten, in dit geval de Gemeente Rotterdam. Inzake de uitspraak heeft Stedin in juli 2018 de totale vordering met een omvang van € 20 miljoen waarvan ruim € 8 miljoen wettelijke rente ontvangen. Dit is verwerkt in de jaarrekening 2017. Deze vordering betreft de afwikkeling over de jaren 2006 tot en met 2011. Deze transactie is verwerkt in de post handelsdebiteuren (€ 20 miljoen), vooruitontvangen opbrengsten (€ 12 miljoen) en rentebaten (€ 8 miljoen). Gezien de aard van de transactie is deze ook opgenomen onder toelichting '33. Gebeurtenissen na balansdatum'.

International Financial Reporting Standards (IFRS)

De geconsolideerde jaarrekening van Stedin is opgesteld in overeenstemming met de per 31 december 2017 geldende IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie (EU), en de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW. IFRS omvat zowel de IFRS-standaarden als de International Accounting Standards van de International Accounting Standards Board (IASB) en de interpretaties van IFRS- en IAS-standaarden van respectievelijk de IFRS Interpretations Committee (IFRIC) en het Standing Interpretations Committee (SIC). Waar noodzakelijk zijn waarderingsgrondslagen van joint operations en geassocieerde

deelnemingen in overeenstemming gebracht met die van Stedin. De geconsolideerde jaarrekening is met toepassing van het continuïteits- en het toerekeningsbeginsel opgesteld.

Gewijzigde IFRS-standaarden en interpretaties

De volgende wijzigingen in bestaande IFRS-standaarden die door de Europese Commissie zijn goedgekeurd met ingang van het boekjaar 2017, zijn relevant voor Stedin en zijn in voorkomende situaties toegepast bij het opstellen van deze jaarrekening:

- Wijzigingen in IAS 7 'Kasstroomoverzicht' – Dit initiatief op het gebied van de informatieversteviging is van toepassing per 1 januari 2017. Het heeft betrekking op de toelichting bij het kasstroomoverzicht zodat de gebruikers van de jaarrekening mutaties in de verplichtingen als gevolg van financieringsactiviteiten beter kunnen evalueren. De wijzigingen in IAS 7 hebben geen invloed op het vermogen, resultaat en toelichting van Stedin.
- Wijzigingen in IAS 12 'Opname van uitgestelde belastingvorderingen voor niet-gerealiseerde verliezen' verduidelijkt een aantal specifieke situaties bij het bepalen en al dan niet opnemen van uitgestelde belastingvorderingen. Deze wijzigingen in IAS 12 zijn niet relevant voor Stedin.

Jaarlijkse verbeteringen van IFRS - cyclus 2014–2016, van toepassing per 1 januari 2017 (IFRS 12) en 1 januari 2018 (IFRS 1 en IAS 28). De '2014–2016 cyclus' met verbeteringen van de standaarden en interpretaties heeft als doel inconsistenties weg te nemen en teksten te verduidelijken. De verbeteringen hebben geen invloed op het vermogen, resultaat en toelichting van Stedin. Het betreft de volgende verbeteringen:

- IFRS 12 Informatieversteviging over belangen in andere entiteiten: Verbeteringen in IFRS 12 verduidelijken dat bepaalde toelichtingseisen in IFRS 12 ook van toepassing zijn op belangen die worden aangehouden voor verkoop en op beëindigde bedrijfsactiviteiten zoals gedefinieerd in IFRS 5;
- IFRS 1 Eerste toepassing van IFRS: Verwijdering van korte termijn uitzonderingen in paragrafen E1 tot E7 van de standaard omdat ze niet langer van toepassing zijn. Dit is niet van toepassing voor Stedin;
- IAS 28 Investerings in geassocieerde deelnemingen en joint ventures: De verbeteringen verduidelijken de keuze om bepaalde investeringen te waarderen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening.

Deze verbeteringen in IFRS 1 en IAS 28 zullen in 2018 worden ingevoerd.

Nieuwe IFRS-standaarden en interpretaties die op latere boekjaren betrekking hebben

De volgende nieuwe IFRS-standaarden die door de Europese Commissie zijn goedgekeurd maar nog niet verplicht van toepassing zijn in 2017, zijn relevant voor Stedin en worden toegepast vanaf 1 januari 2018:

IFRS 9 'Financial Instruments'

IFRS 9 'Financial Instruments': deze standaard stelt een alomvattend kader voor de classificatie, presentatie, opname en waardering voor alle financiële activa en financiële verplichtingen en vervangt de bestaande regelgeving in IAS 39 'Financial Instruments: Recognition and Measurement'. De standaard bevat onder andere gewijzigde bepalingen voor de classificatie van financiële activa en verplichtingen die meer aansluiten bij het ondernemingsmodel en voor bijzondere waardeverminderingen van

financiële activa op basis van een 'expected loss'-model in plaats van een 'incurred loss'-model. Daarnaast zijn de bepalingen voor hedge accounting aangepast om beter aan te sluiten bij het risicobeleid van ondernemingen en zijn deze minder rigide.

Op basis van de analyse die Stedin heeft uitgevoerd is het de verwachting dat het effect per 1 januari 2018 op het eigen vermogen niet materieel is. Deze analyse wordt in het laatste kwartaal van 2018 afgerond.

IFRS 15 'Revenue from Contracts with Customers'

Deze standaard geeft een raamwerk voor de verantwoording van opbrengsten. Stedin zal vanaf 1 januari 2018 IFRS 15 'Revenue from Contracts with Customers' toepassen. In IFRS 15 wordt een vijfstappenmodel geïntroduceerd voor de verwerking van omzet uit contracten met klanten. Het startpunt is de beoordeling in hoeverre er sprake is van een contract met een klant en welke separate prestatieverplichtingen er kunnen worden geïdentificeerd. Vervolgens dient de transactieprijs te worden bepaald en gealloceerd aan elke separate prestatieverplichting. De opbrengst dient te worden verantwoord op het moment dat Stedin een prestatieverplichting vervult en de klant de beschikkingsmacht heeft verkregen over de activa en services.

Stedin zal vanaf 1 januari 2018 IFRS 15 de aangepaste retrospectieve methode toepassen. Hierbij heeft Stedin contracten beoordeeld die nog niet zijn afgewikkeld op 1 januari 2018. Stedin concludeert dat de bepalingen in IFRS 15 niet leiden tot materiële wijzigingen in de opbrengstverantwoording van 2018 ten opzichte van die van vorig jaar. Derhalve zal het eigen vermogen van Stedin Groep per 1 januari 2018 niet aangepast hoeven worden. Wel constateert Stedin een wijziging inzake de presentatie van amortisatie van de vooruitontvangen bedragen uit hoofde van aansluitkosten. Deze worden in de jaarrekening 2017 gepresenteerd als overige baten maar bij implementatie van IFRS 15 dienen ze als netto-omzet gepresenteerd te worden.

IFRIC 22 'Transacties in vreemde valuta en vooruitbetalingen'

De nieuwe interpretatie inzake IFRIC 22 'Transacties in vreemde valuta en vooruitbetalingen' heeft geen impact op de verwerking van transacties in vreemde valuta binnen Stedin.

IFRS 16 'Leases'

IFRS 16 geeft de principes weer voor de opname, waardering, presentatie en toelichting van leases. De standaard vereist dat geleaste activa op de balans worden opgenomen als een actief ('right-of-use asset') met een bijbehorende verplichting voor toekomstige leasebetalingen. De standaard vervangt IAS 17 'Leases'. In IAS 17 wordt onderscheid gemaakt tussen financial leases en operating leases (niet op de balans opgenomen). Dit onderscheid vervalt in de nieuwe standaard IFRS 16. Stedin analyseert de potentiële invloed van de invoering van deze standaard voor de geconsolideerde jaarrekening en verwacht deze analyse in 2019 af te ronden.

IFRIC 23 'Onzekere belastingposities'

De nieuwe interpretatie van IFRIC 23 heeft betrekking op onzekere belastingposities onder IAS 12. In deze interpretatie worden de volgende punten geadresseerd;

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

- het collectief behandelen van fiscale posities;
- aannames inzake onderzoek van de Belastingdienst;
- de bepaling van belastbare winst of verlies, grondslagen, verrekenbare fiscale verliezen en belastingtarieven;
- het effect van veranderingen in feiten en omstandigheden.

Deze interpretatie zal in 2019 worden ingevoerd na goedkeuring door de Europese Commissie. De mogelijke gevolgen voor de jaarrekening worden nog door Stedin onderzocht.

2. GRONDSLAGEN VOOR CONSOLIDATIE

De geconsolideerde jaarrekening omvat Stedin Netbeheer B.V., haar dochterondernemingen en het proportionele deel van haar joint operations.

Een overzicht van de in de consolidatie opgenomen entiteiten is opgenomen in de toelichting bij deze jaarrekening '35. Overzicht dochterondernemingen en overige kapitaalbelangen'.

Dochterondernemingen

Een dochteronderneming is een onderneming waarover Stedin beslissende zeggenschap uitoefent. Dit houdt in dat Stedin direct dan wel indirect de financiële en operationele bedrijfsvoering van die onderneming beheerst met als doel economische voordelen te verkrijgen uit de activiteiten van die onderneming. Zeggenschap is gebaseerd op de bestaande en potentiële stemrechten, die uitoefenbaar of converteerbaar zijn, en daarnaast op het bestaan van andere overeenkomsten die Stedin in staat stellen het operationele en financiële beleid te bepalen.

Volgens de integrale consolidatiemethode worden in de geconsolideerde jaarrekening de activa, passiva, baten en lasten van dochterondernemingen voor 100% opgenomen. De resultaten van de dochterondernemingen die zijn verworven gedurende het boekjaar worden meegenomen vanaf de datum waarop beslissende zeggenschap is verkregen. Dochterondernemingen worden gedeconsolideerd vanaf het moment waarop geen beslissende zeggenschap meer wordt uitgeoefend. Intercompany-balansposities, -transacties en -resultaten op dergelijke transacties tussen dochterondernemingen worden geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen worden eveneens geëlimineerd, tenzij de transactie aanleiding geeft tot het verantwoorden van een bijzonder waardeverminderverslies. De waarderingsgrondslagen van dochterondernemingen zijn, indien nodig, aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen Stedin te waarborgen.

Joint operations

Een joint operation ('gezamenlijke bedrijfsactiviteit') is een overeenkomst waarbij de partijen, die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, recht hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst.

Alleen het aandeel van Stedin in activa, verplichtingen, baten en lasten in joint operations worden geconsolideerd op basis van de waarderingsgrondslagen van Stedin. Belangen in joint operations worden opgenomen vanaf de datum dat gezamenlijke zeggenschap is verkregen tot het moment dat die gezamenlijke zeggenschap niet meer bestaat.

Overige kapitaalbelangen

Overige kapitaalbelangen zijn investeringen in ondernemingen waarin Stedin een belang heeft en geen beslissende zeggenschap of invloed van betekenis kan uitoefenen. Deze belangen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Indien de reële waarde niet betrouwbaar te bepalen is, wordt het kapitaalbelang gewaardeerd tegen historische kostprijs. Dividenden worden verantwoord in het resultaat op het moment dat deze opeisbaar zijn.

3. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Hierna worden de belangrijkste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling samengevat die zijn gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2017 van Stedin. De waarderingsgrondslagen in deze jaarrekening zijn consistent met de waarderingsgrondslagen toegepast in de jaarrekening 2016, met uitzondering van invloeden van nieuw toegepaste en gewijzigde standaarden, zoals vermeld in toelichting '1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving'.

Bijzondere waardevermindering van activa

Van een bijzondere waardevermindering is sprake indien de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief is gelijk aan de hoogste van de verkoopprijs minus verkoopkosten of de bedrijfswaarde. De bedrijfswaarde van een actief wordt bepaald op basis van de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. Deze contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet vóór belastingen waarin de tijdswaarde van geld en de specifieke risico's van het actief tot uitdrukking komen. Voor activa die niet zelfstandig kasstromen genereren en afhankelijk zijn van de kasstromen van andere activa of groepen van activa, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid waarvan de betreffende activa deel uitmaken.

Een kasstroomgenererende eenheid is de kleinste identificeerbare groep activa die zelfstandig kasstromen genereert die grotendeels onafhankelijk zijn van de kasstromen uit andere activa of groepen van activa. Kasstroomgenererende eenheden worden onderscheiden op basis van de economische samenhang tussen activa en het genereren van externe kasstromen en niet op basis van afzonderlijke juridische entiteiten.

Voor activa wordt jaarlijks middels een triggeranalyse beoordeeld of er gebeurtenissen of veranderingen zijn die kunnen wijzen op een bijzondere waardevermindering. Als een dergelijke aanwijzing bestaat, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor het betreffende actief of de kasstroomgenererende eenheid.

Als de boekwaarde van aan kasstroomgenererende eenheden toegewezen activa hoger is dan de realiseerbare waarde wordt de boekwaarde tot de realiseerbare waarde teruggebracht. Deze bijzondere waardevermindering wordt ten laste van het resultaat gebracht. Een bijzondere waardevermindering van een kasstroomgenererende eenheid wordt in mindering gebracht op de boekwaarde van de activa van de betreffende eenheid (of groepen van eenheden).

Een eerder verantwoorde bijzondere waardevermindering kan worden teruggenomen ten gunste van het resultaat als de oorzaak van vermindering die daarvoor bestond niet langer bestaat of is veranderd. Een bijzondere waardevermindering wordt slechts teruggenomen tot het bedrag van de oorspronkelijke boekwaarde, verminderd met reguliere afschrijvingen.

Vreemde valuta

De jaarrekeningposten van Stedin worden geadministreerd in de valuta van de economische omgeving waarin Stedin opereert. De euro (€) is de functionele valuta van Stedin en is eveneens de valuta waarin de jaarrekening wordt gepresenteerd.

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta (€) tegen de wisselkoers op de datum waarop deze transacties plaatsvinden. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen op balansdatum worden omgerekend in euro tegen de wisselkoers op balansdatum. Valutakoersverschillen die optreden bij transacties in vreemde valuta of omrekening van balansposten, worden verwerkt in het resultaat, behalve als deze als kasstroomafdekking direct in het eigen vermogen worden verwerkt.

Saldering

Vorderingen en verplichtingen worden per tegenpartij gesaldeerd indien sprake is van een contractueel recht tot salderen en tevens sprake is van intentie tot het gesaldeerd afwikkelen. Indien de intentie of daadwerkelijke gesaldeerde afwikkeling ontbreekt, wordt per contract bepaald of sprake is van een actief of een verplichting.

Bedrijfscombinaties onder gemeenschappelijke leiding

Een bedrijfscombinatie onder gemeenschappelijke leiding betreft een transactie waarin de uiteindelijke zeggenschap over alle bij de bedrijfscombinatie betrokken entiteiten of bedrijven door dezelfde partijen wordt uitgeoefend, zowel voor als na de bedrijfscombinatie.

Stedin hanteert de carry-over accountingmethode voor de verwerking van bedrijfscombinaties onder gemeenschappelijke leiding. Bij de carry-over accountingmethode wordt de transactie verwerkt op het moment dat de zeggenschap verkregen is. Op verkrijgingsdatum worden de activa en verplichtingen van de verkregen rechtspersoon tegen boekwaarde gewaardeerd. Vanaf verkrijgingsdatum worden de baten en lasten van de verkregen vennootschap verwerkt in de jaarrekening van Stedin. De vergelijkende cijfers worden niet aangepast. Een verschil tussen de koopprijs en het vermogen van de verkregen vennootschap wordt direct verwerkt in de agioreserve.

Opbrengsten

Netto-omzet

Opbrengsten worden verantwoord in de periode waarin de levering van de goederen en/of diensten heeft plaatsgevonden. Waardering vindt plaats tegen reële waarde van de transacties. De opbrengsten worden verantwoord wanneer de risico's en voordelen van het eigendom zijn overgedragen aan de klant en het waarschijnlijk is dat de economische voordelen zullen toevloeien aan Stedin.

De belangrijkste post in de netto-omzet betreft de gereguleerde opbrengsten. Deze opbrengsten hebben betrekking op de transport- en aansluitdienst elektriciteit en gas, en meetdiensten voor kleinverbruikers en grootverbruikers.

Nacalculaties uit hoofde van de geldende reguleringsmethodiek die via gereguleerde tariefbesluiten worden verrekend, worden als omzet verantwoord in het jaar dat het tarief daadwerkelijk wordt gerealiseerd op basis van de verrichte dienstverlening in dat jaar.

Diensten en projecten in opdracht van derden

Zodra opbrengsten voldoende zeker zijn, worden deze in het resultaat verwerkt volgens de methode van winstnemering naar rato van de verrichte prestaties (percentage of completion). De mate waarin prestaties zijn verricht wordt bepaald op basis van de verhouding tussen de geboekte kosten en de totaal verwachte kosten dan wel aan de hand van beoordeling van verrichte werkzaamheden.

Overige baten

Onder de overige baten zijn onder andere de volgende posten verantwoord; vrijval bijdragen aansluitkosten, verkoopopbrengst uit beëindigde bedrijfsactiviteiten en overheidssubsidies.

Inkoopkosten en kosten van uitbesteed werk

De inkoopkosten voor compensatie van technische en administratieve netverliezen worden in dezelfde periode verantwoord als de periode waarin de opbrengst van de verkoop wordt gerealiseerd. Daarnaast zijn in deze post de kosten van materialen en diensten van derden opgenomen.

Financiële baten en lasten

De financiële baten omvatten de rentebaten van de financiële activa, waaronder verstrekte leningen en liquide middelen. Deze rentebaten worden berekend op basis van de effectieve interestmethode.

De financiële lasten bestaan uit met name rentelasten op de rentedragende verplichtingen, berekend volgens effectieve rentemethode. De rentedragende verplichtingen bestaan uit leningen van groepsmaatschappijen. Daarnaast zijn onder de financiële lasten de overige financieringskosten opgenomen.

Dividendopbrengsten van overige kapitaalbelangen worden verantwoord zodra deze opeisbaar zijn.

Belastingen op het resultaat

Belastingen op het resultaat omvatten de actuele belastingen en de mutaties in de uitgestelde belastingen. Deze bedragen worden ten laste van het resultaat gebracht, tenzij het posten betreft die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen. De actuele belastingen betreffen de bedragen die waarschijnlijk verschuldigd en verrekenbaar zijn over het fiscale resultaat van het verslagjaar. Deze zijn berekend op basis van de geldende belastingwetgeving en -tarieven.

Belastingen op het resultaat omvatten alle belastingen die zijn gebaseerd op fiscale winsten en verliezen, inclusief belastingen die door dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen zijn verschuldigd op uitkeringen aan Stedin. Additionele belastingen op het resultaat voor dividenduitkeringen worden gelijktijdig verwerkt met de verplichting om het betreffende dividend uit te keren.

Stedin maakt onderdeel uit van de fiscale eenheid van Stedin Groep. Stedin Holding N.V., hoofd van de fiscale eenheid, rekent af met Stedin en andere deelnemers aan de fiscale eenheid conform overeengekomen verrekeningsmethodes.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden onderverdeeld in de onderstaande categorieën:

- Grond en bedrijfsgebouwen
- Machines en installaties
- Overige bedrijfsmiddelen
- Activa in aanbouw

Waardering

De materiële vaste activa worden opgenomen tegen verkrijgingsprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingensverliezen. De verkrijgingsprijs omvat de initiële aankoopprijs vermeerderd met alle rechtstreeks toerekenbare kosten. De verkrijgingsprijs van activa die in eigen beheer worden vervaardigd bestaat uit kosten van materiaal, diensten, kosten van directe manuren en een passend gedeelte van direct toerekenbare overheadkosten.

Financieringskosten

Financieringskosten welke direct toerekenbaar zijn aan de verwerving, bouw of productie van een in aanmerking komend actief, worden conform IAS 23 in de kostprijs opgenomen. Als een actief uit meerdere componenten met onderscheiden gebruiksduren bestaat, worden deze componenten afzonderlijk verantwoord.

Latere uitgaven

Latere uitgaven worden alleen aan de boekwaarde van een actief toegevoegd indien en voor zover daardoor de toestand van het actief is verbeterd ten opzichte van zijn oorspronkelijk geraamde prestatienorm. Revisie, reparatie en onderhoud worden als last genomen in de periode dat de betreffende kosten ontstaan. Als een actief uit meerdere componenten met onderscheiden gebruiksduren bestaat, worden deze componenten afzonderlijk verantwoord. De kosten voor de vervanging van de componenten van materiële vaste activa die worden vervangen om het actief op de beoogde wijze te kunnen laten presteren worden geactiveerd onder gelijktijdige verwijdering van de boekwaarde van de vervangen componenten.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden ten laste van het resultaat gebracht volgens de lineaire methode op basis van de geschatte gebruiksduur, rekening houdend met de geschatte restwaarde. De gebruiksduur en restwaarde worden jaarlijks beoordeeld, eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt. Op grond, terreinen en activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

De afschrijvingstermijnen zijn als volgt:

Categorie	Gebruiksduur in jaren
Bedrijfsgebouwen	25 - 50
Machines en installaties	10 - 50
Overige bedrijfsmiddelen	3 - 25

Operationele leases

Stedin heeft operationele leases die met name betrekking hebben op gebouwen en het wagenpark. Risico's en voordelen die samenhangen met het eigendom van de betrokken activa zijn niet, of niet nagenoeg geheel, overgedragen aan de lessee. Betalingen uit hoofde van operationele leases worden lineair over de leaseperiode als last in het resultaat verwerkt.

Overige immateriële vaste activa

Overige immateriële vaste activa betreffen klantenbestanden verworven bij overnames, software en licenties, concessies, vergunningen, rechten en ontwikkelingskosten. De kosten hiervan worden geactiveerd indien waarschijnlijk is dat deze activa economisch voordeel zullen brengen en de kosten

betrouwbaar kunnen worden bepaald. Overige immateriële vaste activa hebben een bepaalde gebruiksduur en worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Software

Software wordt geactiveerd tegen kostprijs. Zowel voor standaardsoftware als maatwerksoftware bestaat de kostprijs uit de eenmalige kosten van licenties, verhoogd met de kosten om de software bruikbaar te maken. Alle toerekenbare kosten van softwareproducten, die kwalificeren als immaterieel vast actief, worden tegen kostprijs opgenomen. Kosten van onderhoud van software worden als last verwerkt in de periode waarin deze ontstaan.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden ten laste van het resultaat gebracht op basis van de geschatte gebruiksduur en vanaf het moment dat het betreffende actief beschikbaar is voor gebruik. Overige immateriële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire methode. De restwaarde van deze activa is nihil. De afschrijvingen worden in de winst-en-verliesrekening gepresenteerd als onderdeel van de 'Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa'.

De volgende gebruiksduren worden toegepast:

Categorie	Gebruiksduur in jaren
Licenties	3 - 30
Software	3 - 5
Concessies, vergunningen en rechten	3 - 30
Ontwikkelingskosten	5 - 15

Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingen worden berekend volgens de balansmethode toegepast op de relevante verschillen die bestaan tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van activa en verplichtingen. Uitgestelde belastingen worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die naar verwachting van kracht zullen zijn wanneer de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld uitgaande van de geldende belastingwetgeving en -tarieven. Uitgestelde belastingen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Uitgestelde belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare tijdelijke verschillen, de voorwaartse compensatie van fiscale verliezen en de verrekening van ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden indien en voor zover het waarschijnlijk is dat toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee de niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden kunnen worden verrekend.

Uitgestelde belastingvorderingen voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen en joint operations worden alleen opgenomen als het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de nabije toekomst zal worden afgewikkeld en dat toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee het tijdelijke verschil kan worden verrekend.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden met elkaar gesaldeerd als een juridisch afdwingbaar recht op verrekening van de belastingvorderingen en -verplichtingen bestaat en de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen verband houden met belastingen die door dezelfde belastingautoriteit op dezelfde fiscale eenheid worden geheven.

Overige financiële vaste activa

De overige financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit langlopende vorderingen met een looptijd langer dan een jaar zoals leningen, vorderingen en vooruitbetalingen aan geassocieerde deelnemingen, of externe partijen. De langlopende vorderingen, leningen en vooruitbetalingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Activa/verplichtingen aangehouden voor verkoop

Activa/verplichtingen aangehouden voor verkoop en af te stoten bedrijfsactiviteiten worden geclassificeerd als aangehouden voor verkoop zodra de boekwaarde niet wordt gerealiseerd door voortgezet gebruik maar door verkoop. Deze classificatie vindt alleen plaats als de verkoop van de activa/verplichtingen of bedrijfsactiviteiten zeer waarschijnlijk is, deze in hun huidige toestand onmiddellijk beschikbaar zijn voor verkoop en de verkoop naar verwachting binnen een jaar zal zijn afgerond.

Activa/verplichtingen aangehouden voor verkoop worden gewaardeerd op boekwaarde voorafgaand aan classificatie als aangehouden voor verkoop of lagere reële waarde verminderd met verkoopkosten.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs, volgens de methode van het gewogen gemiddelde of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs is de verkrijgingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten om de voorraden op hun huidige locatie en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs in het kader van normale bedrijfsvoering, verminderd met verwachte verkoopkosten. Waardeverminderingen op voorraden worden ten laste van het resultaat geboekt als de opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde.

Handelsdebiteuren en overige vorderingen

Handelsdebiteuren en overige vorderingen zijn vorderingen met een looptijd korter dan een jaar. Deze vorderingen omvatten ook de bedragen die op de balansdatum per saldo nog moeten worden gefactureerd voor geleverde diensten. Vorderingen worden opgenomen tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van een bijzondere waardevermindering. Vorderingen met een looptijd korter dan een jaar worden opgenomen tegen nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen omvatten de kas- en banksaldi en opvraagbare deposito's met een looptijd van maximaal drie maanden.

Personeelsvoorzieningen

Pensioenen

De pensioenverplichtingen van bijna alle bedrijfsonderdelen zijn ondergebracht bij de bedrijfstakpensioenfonds: Stichting Pensioenfonds ABP (ABP) en de Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT). Voor een beperkt aantal medewerkers zijn individuele verzekerde regelingen van toepassing bij verschillende verzekeringsmaatschappijen.

De hoogte van het pensioen is afhankelijk van leeftijd, salaris en dienstjaren. Medewerkers hebben de keuze om onder aanpassing van de hoogte van het pensioen eerder of later dan de AOW-gerechtigde leeftijd met pensioen te gaan. Dat laatste kan alleen met instemming van Stedin. Bij het ABP kunnen medewerkers met pensioen tussen 60 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd +5 jaar. Bij PMT ligt dit tussen 5 jaar voor en 5 jaar na de AOW-gerechtigde leeftijd.

De belangrijkste pensioenregelingen, die zijn ondergebracht bij het ABP, betreffen collectieve regelingen waarbij meerdere werkgevers zijn aangesloten. Deze regelingen betreffen in wezen toegezegd-pensioenregelingen. Echter, aangezien Stedin geen toegang heeft tot de benodigde informatie én de deelname aan de collectieve regelingen Stedin blootstelt aan actuariële risico's die verband houden met huidige en voormalige werknemers van andere entiteiten, worden deze regelingen behandeld als toegezegde-bijdrageregelingen en worden de verschuldigde pensioenpremies over het boekjaar verwerkt als pensioenlasten in de jaarrekening.

Overige personeelsvoorzieningen

Er wordt een voorziening opgenomen voor de verplichting om bedragen uit te keren bij dienstjubilea en pensionering van medewerkers. Verder wordt een voorziening opgenomen voor de verplichting bij te dragen in de ziektekostenpremie van gepensioneerd medewerkers, voor loondoorbetaling bij ziekte en het werkgeversrisico inzake de Werkloosheidswet. Deze verplichtingen worden per rapportagedatum, voor zover van toepassing, actuariel berekend volgens de vergoeding/dienstjarenmethode ('projected unit credit'-methode) met een disconteringsvoet vóór belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt.

Vooruitontvangen bijdragen

Bijdragen van klanten voor de gemaakte kosten voor de elektriciteits- en gasinfrastructuur worden als vooruitontvangen bijdragen op de balans verantwoord. De vooruitontvangen bijdragen worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de betrokken activa. De amortisatie wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder overige baten.

Overige voorzieningen

Een voorziening wordt opgenomen als een bestaande in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip bestaat door een gebeurtenis in het verleden en waarvan het waarschijnlijk is, dat de afwikkeling zal leiden tot een uitstroom van middelen.

Voorzieningen die binnen een jaar na balansdatum worden afgewikkeld of van beperkt materieel belang zijn worden opgenomen tegen nominale waarde. Overige voorzieningen worden opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitgaven. Bij de bepaling van deze uitgaven wordt rekening gehouden met de specifieke risico's ten aanzien van de betreffende verplichting. De contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet voor belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de

tijds waarde van geld tot uitdrukking komt. Voor de bepaling van de verwachte uitgaven wordt uitgegaan van gedetailleerde plannen om daarmee onzekerheden over de omvang te beperken.

Langlopende rentedragende schulden aan groepsmaatschappijen

Rentedragende schulden worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde, verminderd met direct toerekenbare transactiekosten. Na eerste opname worden rentedragende schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Handelscrediteuren en overige schulden

Handelscrediteuren en overige schulden worden tegen reële waarde in de balans opgenomen. Daarna vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs. Verplichtingen met een looptijd korter dan een jaar worden niet verdisconteerd bij eerste opname. Gezien de korte termijn van de posten handelscrediteuren en overige schulden worden deze opgenomen tegen nominale waarde.

Schattingen, aannames en veronderstellingen

Voor het opmaken van deze jaarrekening zijn schattingen, aannames en veronderstellingen gedaan door management, die van invloed zijn op verantwoorde bedragen en op de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen. Dit betreft in het bijzonder de opbrengst van verkopen aan grootverbruikers, de gebruiksduur van materiële vaste activa, de bijzondere waardeverminderingen van activa en de omvang van voorzieningen. De schattingen, aannames en veronderstellingen die zijn gemaakt, zijn gebaseerd op marktgegevens, kennis en ervaring uit het verleden en andere factoren die onder de gegeven omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De werkelijke resultaten kunnen echter afwijken van de gemaakte schattingen. Schattingen, aannames en veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Schattingswijzigingen worden verwerkt in de periode waarin de schattingen worden herzien indien de wijzigingen alleen op deze periode betrekking hebben.

Indien de schattingswijziging ook betrekking heeft op toekomstige perioden, vindt wijziging prospectief plaats in de hiervoor relevante perioden. Eventuele bijzonderheden ten aanzien van schattingen, aannames en veronderstellingen zijn hierna opgenomen bij de toelichtingen van de resultaat- en balansposten.

De volgende schattingswijziging is doorgevoerd in de jaarrekening 2017 van Stedin:

- Aanpassing inschatting levensduur commerciële meters (zie toelichting '16. Materiële vaste activa').

Gebruiksduur en restwaarde materiële en immateriële vaste activa

De afschrijvingstermijnen en restwaarden van materiële en immateriële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte technische en economische levensduur. Jaarlijks vindt herbeoordeling plaats van de gebruiksduur en restwaarde. De levensduur of restwaarde van een actief kan wijzigen als gevolg van wijzigingen in externe of interne factoren, waaronder technologische ontwikkelingen en ontwikkelingen in de markt. Deze factoren kunnen tevens leiden tot een bijzondere waardevermindering van een actief. Wanneer er aanwijzingen bestaan voor bijzondere waardevermindering wordt de realiseerbare waarde bepaald en vergeleken met de boekwaarde van het actief. Indien de realiseerbare waarde lager is, is sprake van een bijzondere waardevermindering. Voor verdere informatie zie toelichting '16. Materiële vaste activa'.

Netverliezen

Allocatie is een proces waarbij door middel van ramingen de hoeveelheden getransporteerde elektriciteit en gas worden bepaald en aan gebruikers worden gealloceerd. Als onderdeel van het allocatieproces worden tevens reserveringen voor netverliezen bepaald, welke op basis van gegevens over standaardjaarverbruik zo nauwkeurig mogelijk worden geraamd. Het aan verbruikers initieel gealloceerde verbruik wordt gecorrigeerd voor de feitelijke hoeveelheden die via meteropname zijn verkregen ('reconciliatie'), waarbij de ramingen worden herijkt. De wettelijke afspraken inzake allocatie en reconciliatie schrijven een afhandeling binnen 21 maanden na het einde van de maand van levering voor. De verwachte resultaten uit reconciliatie zijn zo nauwkeurig mogelijk geraamd en in de jaarrekening verwerkt, maar de uiteindelijke vereffening op basis van de werkelijke verbruiken kan in de toekomst leiden tot resultaat-effecten. De reservering voor netverliezen is onderdeel van de 'Overige schulden en overlopende passiva' zoals opgenomen in toelichting '28. Handelscrediteuren en overige schulden'.

Presentatie winst-en-verliesrekening

Stedin heeft per 31 december 2017 een presentatiewijziging doorgevoerd in haar geconsolideerde winst-en-verliesrekening. De reden van deze wijziging is dat voor presentatiedoeleinden wordt aangesloten op de jaarrekening van Stedin Holding N.V. en dat de presentatie meer in lijn is gebracht met de wijze waarop andere Nederlandse netbeheerders verantwoording afleggen over de resultaten. De overgang naar deze wijze van presentatie verbetert het inzicht in de samenstelling en ontwikkeling van de bedrijfskosten.

De belangrijkste aanpassing ten opzichte van de vergelijkende cijfers zijn:

- De opbrengsten van netbeheer worden in de categorie 'netto-omzet' gepresenteerd;
- De categorie 'uitbesteed werk en andere externe kosten' wordt gesplitst in kosten die betrekking hebben op onderhoud van het netwerk en overige bedrijfskosten die betrekking hebben Stedin.

De navolgende tabel geeft de aanpassingen weer op de vergelijkende cijfers over 2016. Hierbij zijn de originele cijfers uit de jaarrekening 2016 per post op de onderste regel opgenomen. De laatste kolom laat per post de aangepaste 2016 cijfers zien.

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Winst-en-verliesrekening 2016 (horizontaal) x € 1 miljoen	Netto- omzet	Inkoop- kosten	Overige bedrijfs- opbrengsten	Afschrijvingen en bijzondere waarde- mutaties	Personeels- kosten	Kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten	Overige bedrijfs- kosten	Geactiveerde productie eigen bedrijf	Financiële baten lasten	Vennoot- schaps- belasting	Winst-en- verliesrekening 2016 aangepast Stedin Netbeheer B.V. (verticaal)
Netto-omzet	982	-	-	-	-	-	-	-	-	-	982
Overige baten	12	-	34	-	-	-	-	-	-	-	46
Totaal bedrijfsopbrengsten	994	-	34	-	-	-	-	-	-	-	1.028
Personeelskosten	-	-	-	-	246	-	-	-	-	-	246
Kosten van inkoop en uitbesteed werk	-5	141	-	-	-	111	-	-	-	-	247
Overige bedrijfskosten	-	-	-	-	-	137	64	-	-	-	201
Af: Geactiveerde productie eigen bedrijf	-	-	-	-	-	-	-	-99	-	-	-99
	-5	141	-	-	246	248	64	-99	-	-	595
Afschrijvingen en bijzondere waarde- verminderingen vaste activa	-	-	-	227	-	-	11	-	-	-	238
Totaal bedrijfskosten	-5	141	-	227	246	248	75	-99	-	-	833
Bedrijfsresultaat	999	-141	34	-227	-246	-248	-75	99	-	-	195
Financiële baten en lasten	-	-	-	-	-	-	-	-	-49	-	-49
Resultaat voor belastingen	999	-141	34	-227	-246	-248	-75	99	-49	-	146
Belastingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-30	-30
Resultaat na belastingen	999	-141	34	-227	-246	-248	-75	99	-49	-30	116

4. NETTO-OMZET

x € 1 miljoen	2017	2016
Transport- en aansluitdienst Elektriciteit	596	636
Transport- en aansluitdienst Gas	262	229
Meterdienst Elektriciteit en Gas	97	99
Overige	18	18
Totaal	973	982

De presentatie van de netto-omzetcijfers is aangepast ten opzichte van voorgaand jaar. Een overzicht van de aanpassingen ten opzichte van voorgaand jaar is opgenomen in toelichting '3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling'.

De netto-omzet over 2017 is met € 9 miljoen gedaald ten opzichte van vorig boekjaar. Deze daling wordt met name veroorzaakt als gevolg van de verkoop van het netgebied Weert per 1 juli 2017 (circa € 5 miljoen).

Lagere gereguleerde tarieven voor transport en aansluiting van elektriciteit zorgen daarnaast voor een lagere netto-omzet. Dit wordt gecompenseerd door hogere tarieven voor gas. Het aantal kleinverbruiksaansluitingen voor zowel gas als elektriciteit is gestegen.

5. OVERIGE BATEN

De presentatie van de overige baten is aangepast ten opzichte van voorgaand jaar. Een overzicht van de aanpassingen ten opzichte van voorgaand jaar is opgenomen in toelichting '3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling'.

De overige baten zijn met € 14 miljoen gestegen ten opzichte van vorig boekjaar en bedragen € 60 miljoen. Dit wordt met name verklaard door het resultaat uit verkoop van netgebied Weert, een stijging van de klantbijdragen in de aansluitkosten en een laatste verrekening met betrekking tot de verkoop in vorige jaren van het Hoogspanningsnet Zuid-Holland.

6. PERSONEELSKOSTEN

De specificatie van de personeelskosten is als volgt:

x € 1 miljoen	2017 ¹	2016
Lonen en salarissen	175	157
Sociale lasten	22	21
Pensioenpremies	23	18
Inhuur personeel	35	37
Overige personeelskosten	26	13
Totaal	281	246

¹ Per 1 december 2017 zijn de personeelsleden van Stedin Operations B.V. overgegaan naar Stedin Groep Personeels B.V. Vanaf dat moment wordt het personeel ingehuurd door Stedin Netbeheer B.V. en als personeelskosten verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Voor de personeelsaantallen tellen de vanuit Stedin Groep Personeels B.V. ingehuurde medewerkers als 'Intern'.

De personeelskosten zijn gestegen met € 35 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar. De personeelskosten stijgen met name als gevolg van een groei in het aantal medewerkers.

Direct aan eigen investeringsprojecten toegerekende uren van ingeleend personeel zijn als geactiveerde productie in mindering gebracht op de kosten inhuur personeel. Dit betreft € 11 miljoen (2016: € 16 miljoen).

De specificatie van het gemiddelde aantal FTE's is als volgt:

Gemiddeld aantal medewerkers (in fte)	2017	2016
Totaal intern ¹	3.068	2.800
Totaal extern	525	560
Gemiddeld aantal werknemers	3.593	3.360

¹ In lijn met de voetnoot in de tabel hierboven (specificatie van de 'Personeelskosten') tellen de vanuit Stedin Groep Personeels B.V. ingehuurde medewerkers als 'Intern'. Het gemiddelde aantal FTE waarbij Stedin de contractpartij is bedraagt 2.883.

7. BESTUURDERS EN COMMISSARISSEN

Stedin heeft in januari 2017 twee statutaire bestuurders gehad. Vanaf 1 februari 2017 is Stedin Holding N.V. de enige bestuurder van Stedin. Voor de bezoldiging (omvattende de vaste en variabele beloning, sociale lasten en pensioenbijdragen) van de gezamenlijke en gewezen statutaire bestuurders van Stedin kwam in 2017 een bedrag van € 880 duizend (2016: € 682 duizend) ten laste van Stedin en haar dochtermaatschappijen.

De specificatie van het key management (gewezen key management) is als volgt:

x € 1 miljoen	2017	2016
Lonen en salarissen	0,7	2,7
Sociale lasten	-	0,1
Pensioenpremies	0,1	0,2
Overige vergoedingen	-	0,6
Totaal	0,8	3,6

De overeenkomstig artikel 4 van de 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector' vereiste toelichtingen zijn opgenomen in de jaarrekening 2017 van Stedin Holding N.V., zoals gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam en gepubliceerd op de website van Stedin Groep.

Beloning Raad van Commissarissen

Tot eind januari 2017 had Stedin Netbeheer B.V. haar eigen raad van commissarissen. Per 1 februari is de raad van commissarissen van Stedin Netbeheer B.V. ontbonden en is het toezicht op deze entiteit overgegaan naar de raad van commissarissen van Stedin Holding N.V. De beloning voor de Raad van Commissarissen omvat een vaste bruto vergoeding voor de voorzitter en de leden over de maand januari. De bijhorende vergoedingen voor de maand januari 2017 bedroegen in totaal € 6 duizend. De totale beloning voor de Raad van Commissarissen in 2016 bedroeg € 74 duizend.

Er zijn naast de bestuurder en commissarissen geen personeelsleden die kwalificeren als key-management personeel (gedurende 2016 waren er naast de bestuurders / commissarissen nog andere managers welke kwalificeerde als key-management personeel). Het key-management personeel van de vennootschap is na de splitsing van Eneco geherevalueerd en gelijk aan het key-management personeel van Stedin Holding N.V.

8. KOSTEN VAN INKOOP EN UITBESTEED WERK

x € 1 miljoen	2017	2016
Inkoopkosten	151	141
Uitbesteed werk	81	106
Totaal	232	247

De kosten van inkoop en uitbesteed werk zijn met € 15 miljoen gedaald ten opzichte van boekjaar 2016.

De inkoopkosten zijn met € 10 miljoen gestegen, waarvan € 1 miljoen is toe te schrijven aan de stijging van inkoop van netverlies door hogere prijzen van elektriciteit. De inkoopkosten van transportcapaciteit stegen met € 9 miljoen, met name door hogere tarieven van TenneT. De prijzen zullen naar verwachting in 2018 verder stijgen.

De kosten voor uitbesteed werk daalden met € 25 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt met name veroorzaakt doordat werkzaamheden met betrekking tot investeringen aan netten en meters in 2017 veel minder vaak zijn uitbesteed aan externen, maar door Stedin zelf zijn uitgevoerd.

9. OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

x € 1 miljoen	2017	2016
Precario en concessies	75	70
IT kosten	42	36
Leasekosten	22	25
Huisvestingskosten	17	16
Voorzieningen	6	3
Overige kosten	46	51
Totaal	208	201

De overige bedrijfskosten stegen met € 7 miljoen van € 201 miljoen in 2016 naar € 208 miljoen ultimo 2017.

De kosten voor precario en concessies stegen met € 5 miljoen, wat met name het gevolg is van naheffingen van bepaalde gemeenten over voorgaande jaren.

10. GEACTIVEERDE PRODUCTIE EIGEN BEDRIJF

Direct aan eigen investeringsprojecten toegerekende uren van eigen personeel worden als geactiveerde productie in mindering gebracht op de bedrijfskosten.

De geactiveerde uren zijn ten opzichte van het vorige boekjaar gestegen met € 11 miljoen naar € 110 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door hogere investeringsvolumes in 2017.

Direct aan eigen investeringsprojecten toegerekende uren van inleen personeel zijn in mindering gebracht op de personeelskosten (ingeleend personeel), zie hiervoor toelichting '6. Personeelskosten '.

11. AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VASTE ACTIVA

2017 x € 1 miljoen	Grond en bedrijfs- gebouwen	Machines en installaties	Overig	Totaal
Afschrijvingen	6	223	6	235
Desinvesteringen	1	9	0	10
Totaal 2017	7	232	6	245

2016 x € 1 miljoen	Grond en bedrijfs- gebouwen	Machines en installaties	Overig	Totaal
Afschrijvingen	6	216	5	227
Desinvesteringen	0	11	0	11
Totaal 2016	6	227	5	238

De afschrijvingen hebben betrekking op materiële en immateriële vaste activa en zijn gestegen met € 8 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar. De stijging in de afschrijvingen wordt verklaard door hogere reguliere afschrijvingen als gevolg van een toename in de materiële vaste activa.

12. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

x € 1 miljoen	2017	2016
Rentebaten	9	1
Rentelasten	43	50
Totaal	-34	-49

De financiële baten en lasten betreffen voornamelijk de rente op de afgesloten langlopende leningen met Stedin Holding N.V. De effectieve rente op de rentedragende langlopende leningen is met 3,8% lager dan voorgaand jaar (4,8%). Verder is in 2017 rente geactiveerd over de activa in aanbouw voor een bedrag van € 3 miljoen (2016: € 6 miljoen).

De rentebaten zijn met € 8 miljoen gestegen ten opzichte van 2016 als gevolg van ontvangen wettelijke rente betreffende een vordering op de Gemeente Rotterdam inzake 'Verlegregeling'. Een nadere toelichting ten aanzien van deze post is opgenomen onder 'Verlegregeling bij de leiding verordening Rotterdam' in toelichting '33. Gebeurtenissen na balansdatum'.

13. BELASTINGEN

De specificatie van de belastingen op het resultaat is als volgt:

x € 1 miljoen	2017	2016
Actuele belastinglasten en belastingbaten	33	35
Mutatie uitgestelde belastingen	-6	-5
Belastingen over het resultaat	27	30

De specificatie van de actuele belastinglasten en belastingbaten op het resultaat is als volgt:

x € 1 miljoen	2017	2016
Resultaat voor belasting	143	146
Fiscaal niet-afrekbare kosten	1	1
Interne verrekening van belastinglatenties op Holding niveau	-35	-28
Tijdelijke fiscale verschillen	25	20
Fiscaal belastbaar bedrag	134	139
Nominaal belastingtarief	25%	25%
Actuele belastinglasten	33	35
Latentie voor tijdelijke verschillen	-6	-5
Totaal vennootschapsbelasting	27	30

Stedin Holding N.V. is het hoofd van de fiscale eenheid waarin onder meer Stedin Netbeheer B.V. en haar dochtermaatschappijen zijn opgenomen. Stedin Holding N.V. rekent de vennootschapsbelasting af met Stedin Netbeheer B.V. en haar dochtermaatschappijen op grond van onderlinge afspraken.

Belastinglatenties die betrekking hebben op verschillen in de commerciële en fiscale waardering van de netten die zijn ontstaan na 1 januari 2008 zijn opgenomen op het niveau van Stedin Netbeheer B.V. De dochterondernemingen van Stedin die het economisch en juridisch eigendom hebben van de netten, rekenen de vennootschapsbelasting af met Stedin Holding N.V. op basis van het commerciële resultaat. In deze entiteiten zijn geen belastinglatenties verantwoord.

Per 1 januari 2008 heeft Stedin Holding N.V. (voorheen: Eneco Holding N.V.) de aandelen van de (toenmalige) activa vennootschappen die over het eigendom van de netten beschikken verkocht aan Stedin Netbeheer B.V. op basis van een verkoopprijs die de geregleerde activa waarde benaderde. Deze vennootschappen vormden geen bedrijfsactiviteit. Derhalve zijn destijds op grond van de 'initial recognition exemption' in IAS 12 de belastinglatenties die samenhangen met deze transactie niet in Stedin Netbeheer B.V. verwerkt, maar zijn deze tot uitdrukking gekomen op het niveau van Stedin Holding N.V. Verder zijn alle belastinglatenties met betrekking tot verschillen in de commerciële en fiscale waardering van de netten die zijn ontstaan in de periode vóór 1 januari 2008 ook verantwoord op het niveau van Stedin Holding N.V. Stedin Netbeheer B.V. en Stedin Holding N.V. hebben onderling afgesproken dat de

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

jaarlijkse mutatie in al deze belastinglatenties worden verrekend in de acute vennootschapsbelasting die Stedin Netbeheer B.V. verschuldigd is aan Stedin Holding N.V.

Als gevolg van deze wijze van interne verrekening van vennootschapsbelasting wijkt de effectieve belastingdruk van Stedin Netbeheer B.V. (2017: 18,9%, 2016: 20,5%) af van het nominale belastingtarief (25%).

14. ACTIVA EN VERPLICHTINGEN AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP

De activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop hebben betrekking op het afgestoten netgebied Weert en zijn als volgt te specificeren:

x € 1 miljoen	Per 31 december 2017	Per 31 december 2016
Activa		
Af te stoten activa	-	55
Totaal activa	-	55
Verplichtingen		
Af te stoten verplichtingen	-	5
Totaal	-	5

Op 1 juli 2017 zijn de activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop verkocht voor € 59 miljoen en bedroeg het resultaat voor belasting uit deze transactie afgerond € 9 miljoen wat is verantwoord onder de overige baten.

15. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

x € 1 miljoen	Licenties en software	Concessies, vergunningen en rechten	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari 2016	11	5	16
Investerings	1	1	2
Herclassificatie overig	2	-	2
Aanschafwaarde per 31 december 2016	14	6	20
Investerings	1	1	2
Desinvesteringen	-1	-	-1
Aanschafwaarde per 31 december 2017	14	7	21
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 1 januari 2016	7	1	8
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	1	-	1
Herclassificatie van / naar activa aangehouden voor verkoop	1	-	1
Herclassificatie overig	2	-	2
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 31 december 2016	11	1	12
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	2	-	2
Desinvesteringen	-1	-	-1
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 31 december 2017	12	1	13
Netto boekwaarde per 31 december 2016	3	5	8
Netto boekwaarde per 31 december 2017	2	6	8

De boekwaarde van de 'licenties en software' bestaan voornamelijk uit aanschafkosten van licenties voor klantsystemen van Stedin. Onder 'concessies, vergunningen en rechten' zijn hoofdzakelijk kosten opgenomen welke zijn gerelateerd aan het afsluiten van zakelijke rechten ten behoeve van de uitvoering van infrastructurele werkzaamheden.

In 2017 hebben geen bijzondere waardeverminderingen plaatsgevonden.

16. MATERIËLE VASTE ACTIVA

x € 1 miljoen	Grond en bedrijfs- gebouwen	Machines en installaties	Overige bedrijfs- middelen	Activa in aanbouw	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari 2016	319	7.731	42	224	8.316
Investerings	7	301	2	92	402
Desinvesteringen	-	-63	-1	-1	-65
Herclassificatie van / naar activa aangehouden voor verkoop	4	378	2	1	385
Herclassificatie overig	12	105	17	-122	12
Aanschafwaarde per 31 december 2016	342	8.452	62	194	9.050
Investerings	5	297	1	151	454
Desinvesteringen	-3	-50	-19	-	-72
Herclassificatie van / naar activa aangehouden voor verkoop	-	-2	-	-	-2
Herclassificatie overig	1	63	1	-65	-
Aanschafwaarde per 31 december 2017	345	8.760	45	280	9.430
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 1 januari 2016	155	3.622	26	-	3.803
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	6	216	4	-	226
Desinvesteringen	-	-45	-	-	-45
Herclassificatie van / naar activa aangehouden voor verkoop	1	170	1	-	172
Herclassificatie overig	-	-5	17	-	12
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 31 december 2016	162	3.958	48	-	4.168
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	6	223	4	-	233
Desinvesteringen	-2	-40	-19	-	-61
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 31 december 2017	166	4.141	33	-	4.340
Netto boekwaarde per 31 december 2016	180	4.494	14	194	4.882
Netto boekwaarde per 31 december 2017	179	4.619	12	280	5.090

De netto boekwaarde van de materiële vaste activa zijn toegenomen met € 208 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar. De investeringen van Stedin bedroegen € 454 miljoen en hadden met name betrekking op de gereguleerde gas- en elektriciteitsnetwerken en op de grootschalige aanbidding en installatie van slimme meters. De desinvesteringen hadden betrekking op het buiten gebruik stellen van activa (met name de machines en installaties in het gereguleerde domein).

Op de activa in aanbouw is voor € 3 miljoen aan rente geactiveerd, waarbij het gehanteerde rentepercentage 3,8% bedraagt (2016: € 6 miljoen, tegen 4,8%).

Herbeoordeling van de levensduur van commerciële meetinrichtingen heeft geresulteerd in een schattingswijziging naar een nieuwe levensduur van 10 jaar (2016: tussen de 15 en 20 jaar) met als gevolg een hogere afschrijving van circa € 4 miljoen. Deze schattingswijziging is verwerkt per 1 januari 2017.

Per 31 december 2017 bedraagt de reële waarde van de geregleerde activa, welke gebaseerd is op de geïndexeerde gestandaardiseerde activawaarde, € 5.470 miljoen (2016: € 5.085 miljoen).

17. FINANCIËLE VASTE ACTIVA

De specificatie van het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa is als volgt:

x € 1 miljoen	2017	2016
Boekwaarde per 1 januari	7	6
Toevoegingen	6	3
Desinvesteringen	-1	-
Ottrekkingen gedurende de periode	-3	-2
Boekwaarde per 31 december	9	7

De financiële vaste activa per ultimo 2017 hebben betrekking op verstrekte leningen aan Energie Data Services Nederland B.V. Conform de financieringsovereenkomsten is voor € 3 miljoen aan aflossingen ontvangen, en voor € 6 miljoen aan nieuwe leningen verstrekt.

De desinvesteringen hangen onder andere samen met de verhangen van Stedin Groep Personeels B.V. naar Stedin Holding N.V. Daarnaast hebben de desinvesteringen betrekking op uitgestelde belastingvorderingen met betrekking tot de verkoop van het netgebied Weert.

18. VORDERINGEN OP GROEPSMAATSCHAPPIJEN

De vorderingen op groepsmaatschappijen zijn als volgt:

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Eneco Consumenten B.V.	-	39
Joulz Stoomnetwerken B.V.	8	8
Joulz Infradiensten B.V.	8	3
Overige	-	8
Totaal	16	58

Debiteur Eneco Consumenten B.V. is ultimo 2017 verantwoord als externe debiteur, omdat Eneco en Stedin na splitsing geen groepsmaatschappijen meer zijn.

19. VOORRADEN

De voorraden zijn gestegen met € 9 miljoen ten opzichte van voorgaand boekjaar. Op de waarde van de voorraden is een voorziening incurante voorraad in mindering gebracht van € 4 miljoen (2016: € 1 miljoen).

De stijging in de voorraden heeft volledig betrekking op de voorraad slimme meters. De voorziening incurante voorraad heeft tevens met name betrekking op de voorraad slimme meters (€ 3 miljoen).

20. HANDELSDEBITEUREN EN OVERIGE VORDERINGEN

Onder de handelsdebiteuren en overige vorderingen zijn met name vorderingen op klanten verantwoord voor de levering van transportdiensten. De overige vorderingen betreffen met name nog te factureren transportopbrengsten.

Specificatie van de handelsdebiteuren en overige vorderingen:

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Handelsdebiteuren	102	54
Overlopende activa	31	8
Overige vorderingen	22	24
Totaal	155	86

De post handelsdebiteuren is gestegen met € 48 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door debiteur Eneco Consumenten B.V., wat zorgt voor een stijging van € 37 miljoen. De vordering op Eneco Consumenten B.V. was ultimo 2016 verantwoord onder de vorderingen op groepsmaatschappijen.

Specificatie van de handelsdebiteuren:

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Handelsdebiteuren	110	63
Bijzondere waardeverminderingen	-8	-9
Totaal	102	54

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Specificatie van de uitstaande debiteuren naar ouderdom:

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Voor vervaldatum	82	43
Na vervaldatum		
- tot 3 maanden	14	6
- 3 tot 6 maanden	1	2
- 6 tot 12 maanden	3	4
- meer dan 12 maanden	10	8
Nominale waarde	110	63
Af: waardeverminderingen	-8	-9
Totaal	102	54

De specificatie van de debiteurenvoorziening naar ouderdom:

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Voor vervaldatum	1	1
Na vervaldatum		
- tot 3 maanden	-	-
- 3 tot 6 maanden	1	2
- 6 tot 12 maanden	1	1
- meer dan 12 maanden	5	5
Totaal	8	9

In de volgende tabel is de mutatie in de debiteurenvoorziening nader gespecificeerd:

x € 1 miljoen	2017	2016
Per 1 januari	9	10
Toevoeging via het resultaat	2	3
Onttrekkingen	-3	-4
Per 31 december	8	9

21. LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen bestonden op 31 december 2017 uit banktegoeden van € 19 miljoen (2016: € 64 miljoen). De liquide middelen worden voornamelijk in euro's aangehouden. De liquide middelen waarover Stedin niet de vrije beschikking heeft bedroegen nihil per jaareinde (2016: € 1 miljoen).

22. EIGEN VERMOGEN

Aandelenkapitaal

Het aandelenkapitaal betreft het geplaatste en gestorte kapitaal. Voor het verloop in het aandelenkapitaal wordt verwezen naar het Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen .

Per 31 december 2017 bestaat het maatschappelijk kapitaal uit 50.000 aandelen met ieder een nominale waarde van € 455,-. Hiervan zijn 10.000 aandelen geplaatst, waarvan 25% is volgestort.

Agioreserve

De agioreserve betreft een kapitaalstorting van € 1.753 miljoen ten tijde van de verkrijging van de aandelen van de vennootschappen die over het economisch eigendom van de door Stedin beheerde transportnetten beschikten en een conversie van uitstaande leningen van deze overgenomen vennootschappen naar kapitaal middels schuldconversies van € 1.000 miljoen. Daarnaast is in 2017 € 5 miljoen onttrokken voor de verkrijging onder gemeenschappelijke leiding inzake het overdragen van de activiteiten met betrekking tot kabelstoringen van CityTec B.V. aan Stedin Operations B.V.

Overige reserves

Voor het verloop in de overige reserves wordt verwezen naar het Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen .

Resultaat boekjaar

Het resultaat boekjaar bedraagt € 116 miljoen.

23. PERSONEELS- EN OVERIGE VOORZIENINGEN

x € 1 miljoen	Diensttijd- gebonden- uitkeringen	Overige	Totaal
Per 1 januari 2016	16	19	35
Dotaties	3	4	7
Onttrekkingen	-2	-7	-9
Vrijval	-4	-4	-8
Overboeking	3	-3	-
Per 31 december 2016	16	9	25
Dotaties	3	3	6
Desinvesteringen	-11	-	-11
Onttrekkingen	-2	-2	-4
Vrijval	-	-3	-3
Per 31 december 2017	6	7	13

De onder desinvesteringen opgenomen post van € 11 miljoen bij de diensttijd gebonden uitkeringen heeft betrekking op Stedin Groep Personeels B.V. waar per 1 december 2017 alle personeelsgerelateerde posten van Stedin Operations B.V. aan zijn overgedragen. Een nadere toelichting is opgenomen onder '1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving' onder 'Belangrijke gebeurtenissen gedurende 2017'.

Classificatie (x € 1 miljoen)	31 december 2017	31 december 2016
Kortlopend	1	2
Langlopend	12	23
Totaal	13	25

Diensttijd gebonden uitkeringen

Deze voorziening dekt de verplichting voor het uitkeren van bedragen bij het bereiken van een bepaald aantal jaren dienstverband en de pensionering van medewerkers.

De voorzieningen zijn actuariael bepaald op basis van de volgende uitgangspunten:

	31 december 2017	31 december 2016
Disconteringsvoet per 31 december	1,1%	1,4%
Toekomstige salarisstijgingen	1,0% - 1,9%	1,0% - 1,5%
Sterftetabel	GBM & GBV 2010-2015	GBM & GBV 2009-2014

De uitgaven van de personeelsvoorzieningen vinden over een langere periode plaats. De voorziening wordt jaarlijks herrekend op basis van de actuele personeelsgegevens en geeft een adequate weergave van de verwachte kasstromen.

24. UITGESTELDE BELASTINGVERPLICHTINGEN

De uitgestelde belastingverplichtingen betreffen tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa, die hoofdzakelijk betrekking hebben op in het verleden toegepaste versnelde fiscale afschrijvingen op materiële vaste activa. De mutaties van de latenties worden verwerkt in de winst- en verliesrekening. De vervalttermijn van de verrekenbare tijdelijke verschillen per 31-12-2017 bedraagt tussen de 1- 50 jaar.

25. LANGLOPENDE SCHULDEN AAN GROEPSMAATSCHAPPIJEN

Per 31 december 2017 bedragen de langlopende schulden aan groepsmaatschappijen € 1.151 miljoen, en betreffen langlopende rentedragende leningen verkregen van Stedin Holding N.V. Het rentepercentage van deze leningen bedraagt 3,8% per 31 december 2017 (2016: 4,8%).

De mutatie op de leningen ten opzichte van voorgaand jaar heeft betrekking op aflossing van de lening met betrekking tot netgebied Weert. Op de leningen wordt verder tussentijds niet afgelost. De leningen vervallen per 31 december 2026.

Voor meer informatie over het door Stedin gelopen renterisico wordt verwezen naar toelichting 32. Beheersing van financiële risico's .

26. VOORUITONTVANGEN OPBRENGSTEN

De vooruitontvangen opbrengsten betreffen bijdragen van derden voor de investeringen in materiële vaste activa. De vooruitontvangen opbrengsten worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de gerelateerde materiële vaste activa. De amortisatie wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder overige baten.

De specificatie van de vooruitontvangen opbrengsten is als volgt:

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Ontvangen bijdragen aansluitkosten	491	403
Overige vooruitontvangen bedragen	1	2
Totaal	492	405

In de volgende tabel is de mutatie vooruitontvangen opbrengsten nader gespecificeerd:

x € 1 miljoen	2017	2016
Boekwaarde per 1 januari	403	330
Ontvangen bijdragen aansluitkosten	103	72
Reclassificatie van verplichtingen aangehouden voor verkoop	-	11
Amortisatie ten gunste van de winst-en-verliesrekening	-14	-10
Boekwaarde per 31 december	492	403
Classificatie		
Kortlopend	13	9
Langlopend	479	394
Totaal	492	403

27. KORTLOPENDE SCHULDEN AAN GROEPSMAATSCHAPPIJEN

De specificatie van de kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen is als volgt:

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Stedin Holding N.V.	266	288
Stedin Groep Personeels B.V.	36	-
Joulz Meetbedrijf B.V.	31	13
Overige	2	4
Totaal	335	305

28. HANDELSCREDEITUREN EN OVERIGE SCHULDEN

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Handelscrediteuren	48	56
Overige schulden en overlopende passiva	107	113
Pensioenpremies	1	2
BTW	-	36
Totaal	156	207

De handelscrediteuren en overige schulden zijn met € 51 miljoen gedaald ten opzichte van 2016. Deze daling wordt met name veroorzaakt doordat de nog te betalen BTW is opgenomen onder de nog te betalen schulden aan groepsmaatschappijen, gezien het feit dat Stedin Netbeheer B.V. in 2017 onderdeel uitmaakt van de fiscale eenheid voor de BTW.

De reservering voor netverliezen bedraagt € 10 miljoen (2016 € 13 miljoen) en is verantwoord onder de 'Overige schulden en overlopende passiva'.

29. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

De niet uit de balans blijken rechten en verplichtingen, met uitzondering van de garanties, worden gewaardeerd tegen contante waarde. De contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt.

Leases waarbij Stedin optreedt als lessee

Stedin heeft operationele leaseovereenkomsten betreffende grond en gebouwen (erfpacht). De risico's en voordelen die verband houden met het eigendom van de betrokken activa zijn niet, of niet nagenoeg geheel overgedragen aan Stedin. De kosten van de operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste van het resultaat gebracht. In het resultaat 2017 is hiervoor een last opgenomen van € 9 miljoen (2016: € 8 miljoen). Daarnaast had Stedin in 2016 nog leaseverplichtingen inzake het wagenpark, welke in 2017 zijn overgedragen naar Stedin Holding N.V. Dit zorgt voor de daling in de leaseverplichtingen ten opzichte van 2016:

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Binnen 1 jaar	25	19
Binnen 1 tot 5 jaar	51	51
Na 5 jaar	45	38
Totaal	122	108

Inkoopverplichtingen energie

Stedin is inkoopverplichtingen voor energie aangegaan voor het compenseren van het administratief en technisch netverlies. De verplichting op basis van in 2017 geldende tarieven bedraagt € 77 miljoen (2016: € 95 miljoen) en heeft betrekking op de periode 2018 tot en met 2019. In 2018 vervalt € 40 miljoen.

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2017 is Stedin investeringsverplichtingen aangegaan voor een totaalbedrag van € 75 miljoen (2016: € 115 miljoen). Deze investeringsverplichtingen hebben met name betrekking op investeringen in slimme meters. De investeringsverplichtingen zijn aangegaan tot 2020.

Overige verplichtingen

Stedin is daarnaast overige contractuele verplichtingen aangegaan voor een bedrag van € 6 miljoen (2016: € 8 miljoen). Dit betreffen met name contractuele verplichtingen inzake onderhoudswerkzaamheden.

Resultaten meetdomein

De tarieven die Stedin als netbeheerder in rekening brengt voor de huur van kleinverbruiksmeters zijn gereguleerd en gebaseerd op de Ministeriële Regeling Meettarieven (MR). Hierin is geregeld hoe de ACM deze tarieven vaststelt. De maximale tarieven die netbeheerders mogen hanteren zijn op dit moment gebaseerd op de tarieven van 2005, plus een jaarlijkse inflatiecorrectie op basis van de consumentenprijsindex. Sinds 2011 monitort de ACM de kosten die gemoeid zijn met het uitvoeren van de meettaak. Hierbij is het de bedoeling dat het project Grootschalig Aanbieden Slimme meters uit de behaalde rendementen gefinancierd kan worden. De MR borgt dat de consument uiteindelijk niet meer dan de kostendeekkende tarieven betaalt en dat de netbeheerders geen overwinsten behalen. Om dit te

bereiken kan de ACM de behaalde rendementen in toekomstige tarievenbesluiten betrekken. Volgens onze huidige inschattingen heeft Stedin op dit moment voldoende rendement gerealiseerd om de invoering van de slimme meter zonder tariefstijgingen te financieren. Het is mogelijk dat er daarna overwinsten zullen overblijven. De ruwe schatting van de overwinsten tot en met 2017 bedraagt ongeveer € 153 miljoen.

Juridische procedures

Stedin is betrokken bij een aantal juridische en regulatorische claims en procedures die verband houden met de bedrijfsactiviteiten, ofwel als eiser ofwel als gedaagde. De bedragen die bij sommige van deze zaken worden geëist zijn significant voor de geconsolideerde jaarrekening. Aansprakelijkheden en voorwaardelijke verplichtingen in relatie tot deze claims en procedures worden periodiek beoordeeld op basis van de meest recente beschikbare informatie. Een voorziening wordt alleen getroffen als een negatieve uitkomst van de procedure waarschijnlijk wordt geacht en het bedrag van het verwachte verlies redelijkerwijs kan worden ingeschat.

Stedin heeft in een eerder verslagjaar een beperkt aantal claims van klanten met private netten ontvangen, waarbij terugbetaling van aansluit- en transporttarieven wordt gevorderd. Deze claims hebben betrekking op het oordeel van het College van Beroep voor het bedrijfsleven, dat 'net-op-net' aansluitingen van gelijk spanningsniveau niet als aansluiting kwalificeerden vanwege de wettelijke definitie van 'aansluiting' tot 1 januari 2014. Dit vraagstuk staat bekend als de Dobbestroom-problematiek. Naar het oordeel van Stedin is het niet waarschijnlijk dat deze claims leiden tot een negatieve uitkomst en derhalve is geen voorziening getroffen.

Fiscale eenheid

Stedin Holding N.V. vormt een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met al haar geconsolideerde deelnemingen, waaronder Stedin Netbeheer B.V. en haar dochtermaatschappijen. De vennootschappen die deel uitmaken van een fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van die fiscale eenheid en verrekenen de vennootschapsbelasting met Stedin Holding N.V. conform overeengekomen interne verrekeningsmethodieken.

Voor de omzetbelasting is tevens sprake van een fiscale eenheid met daarin Stedin Holding N.V. en al haar geconsolideerde deelnemingen. Alle vennootschappen die deel uitmaken van een fiscale eenheid, zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de fiscale eenheid.

Cashpool

Vanwege deelname in de cashpool van Stedin Groep is Stedin Netbeheer B.V. hoofdelijk aansprakelijk, tezamen met andere deelnemers, voor de tekorten in de cashpool van Stedin Groep.

30. TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

Aan Stedin verbonden partijen zijn de geassocieerde deelnemingen, joint operations haar bestuurders en commissarissen, en tevens de gemeente Rotterdam.

Transacties met verbonden partijen hebben plaatsgevonden volgens voorwaarden die in het normale economische verkeer met derden gebruikelijk zijn. De vorderingen en schulden zijn niet zeker gesteld en zullen door bankbetalingen worden verrekend.

Voor de bezoldiging van de bestuurders en commissarissen wordt verwezen naar toelichting '7. Bestuurders en Commissarissen'. Tussen bestuurders en commissarissen en Stedin bestaat verder geen andere relatie dan die van klant en leverancier op basis van algemeen gebruikelijke leveringsvoorwaarden onder marktconforme voorwaarden.

Stedin Groep past de vrijstelling toe om transacties met verbonden overheidsinstellingen niet toe te lichten (IAS 24). De Gemeente Rotterdam heeft invloed van betekenis. Naast de aandeelhoudersrelatie bestaat geen andere relatie dan die van klant en leverancier op basis van algemeen gebruikelijke leveringsvoorwaarden onder marktconforme voorwaarden.

Transacties met verbonden partijen

x € 1 miljoen	2017	2016
Transacties met Stedin Holding N.V.:		
Rente op intercompany leningen	45	34
Overig	-1	-
	44	34
x € 1 miljoen	2017	2016
Transacties met joint operations:		
Ingekochte goederen en diensten	2	3
	2	3
x € 1 miljoen	2017	2016
Transacties met overige verbonden partijen:		
Ingekochte goederen en diensten	77	140
Doorbelast personeel, overhead, facilitaire-, en overige kosten	-19	-28
Management fee ¹	-	8
Rente op intercompany leningen ²	-	21
Overig	1	-1
	59	140

¹ De management fee in 2016 betrof de management fee vanuit Eneco. Na de splitsing is deze post vervallen.

² De rente op de intercompany leningen betrof rente op leningen vanuit Eneco Beheer B.V. Voorafgaand aan de splitsing is Stedin Holding N.V. de leningverstrekker geworden.

Per einde 2017 heeft Stedin een schuld van € 1.417 miljoen (2016: € 1.440) op Stedin Holding N.V. Dit betreft enerzijds langlopende schulden voor € 1.151 miljoen (2016: € 1.157) en anderzijds kortlopende schulden voor € 266 miljoen (2016: € 288 miljoen). De kortlopende vorderingen op en kortlopende schulden aan overige verbonden partijen bedragen € 16 miljoen (2016: € 58 miljoen) respectievelijk € 67 miljoen (2016: € 16 miljoen). Per einde 2017 heeft Stedin geen kortlopende vorderingen op en kortlopende schulden aan joint operations (2016: kortlopende schuld van € 1 miljoen). Nadere toelichtingen op deze vorderingen en schulden zijn opgenomen onder: '18. Vorderingen op groepsmaatschappijen', '25. Langlopende schulden aan groepsmaatschappijen' en '27. Kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen'.

31. ACCOUNTANTSKOSTEN

De financiële gegevens van Stedin Netbeheer B.V. zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stedin Holding N.V. en derhalve is op basis van artikel 2:382a lid 3 BW een toelichting op de accountantskosten niet opgenomen in de jaarrekening van Stedin Netbeheer B.V.

32. BEHEERSING VAN FINANCIËLE RISICO'S

Algemeen

In het kader van de normale bedrijfsvoering kunnen de volgende financiële risico's worden onderscheiden: marktrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. Marktrisico wordt gedefinieerd als het risico dat wordt gelopen over waardeveranderingen in huidige of toekomstige kasstromen en financiële instrumenten die het gevolg zijn van veranderingen in marktprijzen. Kredietrisico is het risico dat een verlies ontstaat omdat de tegenpartij of de garantiesteller van de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan of zal voldoen. Het liquiditeitsrisico is het risico dat de onderneming niet in staat zal zijn om aan haar betalingsverplichtingen te voldoen.

Het beleid is erop gericht de negatieve gevolgen van onvoorziene omstandigheden op de financiële resultaten te minimaliseren. Op basis van de doelstellingen die hiervoor zijn geformuleerd, die zijn afgeleid van de strategische doelstellingen, zijn procedures en richtlijnen opgesteld die ten minste eenmaal per jaar worden geëvalueerd en, indien nodig, aangepast.

De raad van bestuur van Stedin Holding N.V., waar Stedin Netbeheer B.V. een 100% dochter van is, is verantwoordelijk voor de risicobeheersing, stelt hiervoor de procedures en richtlijnen vast en ziet toe op de naleving. De bevoegdheden om namens Stedin Holding N.V. en haar groepsmaatschappijen verbintenissen aan te gaan zijn vastgelegd in het document de Governance & Authority Structure. Daarnaast zijn voor alle bedrijfsonderdelen mandaten opgesteld die de benoemde risico's beheersen, zoals bijvoorbeeld voor inkoop.

De raad van bestuur bespreekt periodiek met het afdelingsmanagement de ontwikkeling van de resultaten, kengetallen, de belangrijkste risico's (en eventuele concentratie van bepaalde risico's) en de maatregelen om deze risico's te beheersen. Op de financiële meerjarenplanning worden scenario's toegepast. Tweemaal per jaar legt het afdelingsmanagement verantwoording af aan de raad van bestuur middels een 'in control statement'.

De interne afdeling Risk&Control ziet toe op de formulering en toepassing van het risicobeleid en adviseert de raad van bestuur hierover. Door bespreking van strategische plannen, budgetten, kritische performance indicatoren, prognoses, resultaten en het risicobeleid houden de commissarissen van Stedin Holding N.V. toezicht op de gang van zaken en de beheersing van risico's.

Beheer van kapitaal

Het primaire doel van kapitaalbeheer van Stedin is de instandhouding van een goede kredietwaardigheid, een gezonde solvabiliteit als ondersteuning van de activiteiten, en het optimaliseren van de kostenvoet voor vreemd vermogen. Stedin Groep kan haar kapitaalstructuur beïnvloeden door de wijziging van de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen.

In het boekjaar 2017 zijn de doelen, beleid en processen voor kapitaalbeheer aangepast naar de specifieke Stedin situatie en is er een nieuwe Stedin Groep financieringsstrategie geformuleerd.

Stedin bewaakt haar kapitaal met behulp van de financieringsstrategie.

Marktrisico

Stedin Groep onderscheidt de volgende potentiële marktrisico's:

- Valutarisico: het risico dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van koersveranderingen in vreemde valuta;
- Renterisico: het risico dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van een renteverandering in de markt;
- Commodityprijsrisico: het risico dat de waarde van een financieel instrument verandert als gevolg van veranderingen in commodityprijzen; dit betreft met name de inkoop van netverliezen.

Valutarisico

De Treasury-afdeling van Stedin Holding is verantwoordelijk voor de beheersing van de valutarisico's. In de consolidatie opgenomen vennootschappen mogen zonder instemming van de Treasury-afdeling geen posities in vreemde valuta aanhouden. Op basis van de totale positie in een vreemde valuta en de bijbehorende vastgestelde limiet voor open posities bepaalt de Treasury-afdeling of het afdekken van het risico gewenst is en welke strategie daarbij zal worden gevolgd.

Renterisico

Renterisico is het risico dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van een renteverandering in de markt. Het renterisico wordt beheerst door de Treasury-afdeling van Stedin Holding N.V. Het renterisicobeleid is gericht op het beheersen van de netto financieringslasten door fluctuaties in de marktrente. Hiertoe wordt uitgegaan van een bepaalde bandbreedte voor de verhouding tussen vast- en variabelrentende leningen. Stedin heeft geen afgeleide financiële instrumenten gebruikt in 2016 en 2017.

Commodityprijsrisico

Stedin heeft met dit type risico te maken op met name het gebied van de inkoop van netverliezen. Hierbij is Stedin gevoelig voor het effect van marktfluctuaties in de prijzen van diverse energiecommodities, zoals elektriciteit en groencertificaten.

Kredietrisico

Het maximale kredietrisico is gelijk aan de balanswaarde van de financiële activa met inbegrip van afgeleide financiële instrumenten. Het kredietrisico van Stedin op financiële instellingen heeft voornamelijk betrekking op het debiteurenrisico. De basis voor de beheersing van dit risico is vastgelegd het 'Treasury Statuut' van Stedin Holding N.V., dat door de raad van bestuur is vastgesteld.

Debiteurenrisico

Debiteurenrisico is het risico dat een debiteur een vordering niet zal voldoen. Het risico kan worden gesplitst naar voornamelijk groot- en kleinverbruikklanten (gereguleerd). Voor grootverbruikklanten is het debiteurenrisico gering doordat de meeste vorderingen van beperkte omvang zijn en tevens is het concentratierisico beperkt aangezien de vorderingen zijn verdeeld over een groot aantal debiteuren.

Ten aanzien van de kleinverbruikklanten ligt het kredietrisico sinds de invoering van het leveranciersmodel bij de energieleveranciers, waarmee het concentratierisico daar is toegenomen. Hiervoor zijn diverse risicomitigerende maatregelen geïmplementeerd, waaronder periodieke monitoring en rapportage van het risicoprofiel van de energieleveranciers.

Het beleid is er tevens op gericht om aan klanten geen andere kredieten te verstrekken dan normale leverancierskredieten zoals vastgelegd in de van toepassing zijnde leveringsvoorwaarden.

Maatregelen die worden toegepast om het debiteurenrisico te beperken zijn:

- een actief incassobeleid;
- het gebruik van kredietlimieten, of bankgaranties voor zakelijke partijen;
- de inzet van incassobureaus en differentiatie in incassomethoden voor actuele en historische klanten.

De waarde van een vordering wordt volgens een voorgeschreven procedure bepaald. Deze is gebaseerd op de tijd dat de vordering openstaat en de kans dat deze niet volledig wordt voldaan. Voor de zakelijke klanten wordt dit aangevuld met een individuele beoordeling (zie toelichting 20. Handelsdebiteuren en overige vorderingen).

Bij het niet voldoen aan de verplichtingen kan besloten worden om partijen af te sluiten van zowel het elektriciteits- als het gasnet.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico omvat het risico dat Stedin niet in staat is om de benodigde financiële middelen te verkrijgen om tijdig aan haar verplichtingen te voldoen. In verband hiermee beoordeelt Stedin regelmatig de verwachte kasstromen over een periode van een aantal jaren. Deze kasstromen omvatten onder meer operationele kasstromen, dividenden, rentebetalingen en aflossingen van schulden en vervangingsinvesteringen. Het doel is te allen tijde voldoende middelen ter beschikking te hebben om in de liquiditeitsbehoefte te kunnen voorzien. Financieringen worden door Stedin Holding N.V. centraal aangetrokken en intern aangewend. Om te voorkomen dat Stedin niet in staat is te voldoen aan haar financiële verplichtingen wordt groot belang gehecht aan het beheersen van alle hiervoor vermelde risico's. Daarnaast wordt de liquiditeitsbehoefte gepland op basis van kasstroomprognoses voor de lange, middellange en korte termijn. Deze kasstroomprognoses omvatten onder meer operationele kasstromen, investeringskasstromen, dividenden, te betalen rente en aflossing van schulden. De vermogensbehoefte wordt door de afdeling Treasury van Stedin Holding N.V. afgezet tegen de beschikbare middelen.

Financieringsbeleid

Het financieringsbeleid is gericht op het ontwikkelen en onderhouden van een optimale financieringsstructuur, rekening houdend met de huidige activabasis, de afspraken en uitgangspunten ten aanzien van regulering en het investeringsprogramma. Uitgangspunten voor het financieringsbeleid zijn toegang tot de kapitaalmarkt en flexibiliteit tegen acceptabele financieringsvoorwaarden en -kosten. Financieringen worden centraal aangetrokken en intern aangewend. Dochterondernemingen worden gefinancierd met een combinatie van eigen vermogen en intercompany leningen.

Credit rating

Een belangrijke pijler in het financieel beleid van Stedin is een goede toegang tot de beschikbare bronnen van financiering waaronder de geld- en kapitaalmarkt. Hiervoor is het van belang dat bestaande en potentiële financiers goed inzicht hebben in de kredietwaardigheid van Stedin.

Stedin Netbeheer B.V. heeft een credit rating bij ratingbureau Standard & Poor's. Deze rating bestaat uit een langetermijnrating met outlook en een kortetermijnrating. De outlook geeft de verwachte verandering in de langetermijnrating aan voor de komende jaren. De meest recente credit rating in oktober 2018 afgegeven door S&P is A- met een stabiele vooruitblik. Deze rating ligt boven de normen voor kredietwaardigheid zoals beschreven in het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder. Indien een netbeheerder een verklaring door een erkend kredietbeoordelingsbureau heeft waaruit blijkt dat de netbeheerder kredietkwaliteitstrap investeringswaardig is, hoeft deze op basis van artikel 3 van het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder niet te rapporteren over de gestelde eisen inzake kredietwaardigheid. Stedin voldoet met haar actuele credit ratings aan de minimaal vereiste kredietwaardigheidstrap.

Voor de meest actuele ratingrapporten wordt verwezen naar onze website: <http://www.stedingroep.nl/investor-relations>

33. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Stedin Groep Personeels B.V. en overgang personeel Stedin Netbeheer B.V.

Onder '1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving' is toegelicht dat per 1 december 2017 Stedin Groep Personeels B.V. is gecreëerd. Tevens is toegelicht dat per 1 januari 2018 ook de personeelsleden en de direct daaraan verbonden personeel gerelateerde activa en passiva van Stedin Netbeheer B.V. zijn overgedragen naar Stedin Groep Personeels B.V.

Stedin Groep Personeels B.V. is geen onderdeel van de consolidatiekring van Stedin Netbeheer B.V.

Juridische fusie Stedin Operations B.V. en Stedin Netbeheer B.V.

Op 1 april 2018 heeft een juridische fusie plaatsgevonden tussen Stedin Netbeheer B.V. en Stedin Operations B.V. Het volledige vermogen van Stedin Operations B.V. is onder algemene titel overgegaan op Stedin Netbeheer B.V.

Verlegregeling bij de leidingverordening Rotterdam

Op 18 juli 2017 heeft het Hof in Amsterdam Stedin in het gelijk gesteld over de toepassing van de Verlegregeling bij de leidingverordening Rotterdam. De uitspraak houdt in hoofdlijn in dat de kosten van het verleggen van leidingen van het netwerk worden vergoed door de veroorzaker voor de integrale kosten, in dit geval de Gemeente Rotterdam. Inzake de uitspraak heeft Stedin in juli 2018 de totale vordering met een omvang van € 20 miljoen waarvan ruim € 8 miljoen wettelijke rente ontvangen. Dit is verwerkt in de jaarrekening 2017. Deze vordering betreft de afwikkeling over de jaren 2006 tot en met 2011. Deze transactie is verwerkt in de post handelsdebiteuren (€ 20 miljoen), vooruitontvangen opbrengsten (€ 12 miljoen) en rentebaten (€ 8 miljoen).

34. TOELICHTING OP HET GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

Het geconsolideerd kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Voor de herleiding van de mutatie in de liquide middelen wordt het resultaat na belastingen aangepast voor posten van de winst-en-verliesrekening en balansmutaties die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het boekjaar 2017.

In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt naar kasstromen uit operationele en investeringsactiviteiten. De operationele kasstroom omvat onder andere de uitgaven voor rente en belastingen en de ontvangsten van rente en dividenden. Ontwikkelingskosten, investeringen en desinvesteringen in vaste activa (inclusief financiële belangen) worden opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. Alle transacties met gelieerde vennootschappen worden verrekend in rekening-courant. In 2017 en 2016 zijn er geen investerings- en financieringskasstromen met gelieerde vennootschappen. Derhalve zijn de kasstromen tussen gelieerde vennootschappen verantwoord onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Het geconsolideerd kasstroomoverzicht bevat zowel de kasstromen uit de voortgezette bedrijfsactiviteiten als die uit beëindigde bedrijfsactiviteiten.

Mutatie werkkapitaal

Het werkkapitaal omvat de voorraden en kortlopende vorderingen verminderd met de handelscrediteuren en overige schulden. De mutatie van het werkkapitaal zoals opgenomen in de operationele kasstroom is als volgt.

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Mutatie voorraden	-9	-2
Mutatie handelsdebiteuren en overige vorderingen	-72	9
Mutatie groepsmaatschappijen	54	-10
Mutatie handelscrediteuren en overige schulden	-54	7
Totaal	-81	4

De aansluiting van de mutatie groepsmaatschappijen is als volgt:

	31-12-2017	31-12-2016	31-12-2015	Mutatie 2017	Mutatie 2016
Kortlopende vorderingen	16	58	71	42	13
Kortlopende schulden	-335	-305	-141	30	164
Langlopende schulden	-1.151	-1.157	-1.157	-6	-
	-1.470	-1.404	-1.227	66	177
Verschuldigde rente op rentedragende leningen				-3	-7
Verschuldigde vennootschapsbelasting				-7	-5
Gedeclareerd dividend				-	-176
Overige mutaties				-2	1
Mutatie verhouding gelieerde vennootschappen				54	-10

35. OVERZICHT DOCHTERONDERNEMINGEN EN OVERIGE KAPITAALBELANGEN

	%	Plaats
Geconsolideerde deelnemingen		
Stedin Operations B.V.*	100,00	Rotterdam
Stedin Netten B.V.	100,00	Rotterdam
N.V. Stedin Netten Noord-Holland	100,00	Rotterdam
N.V. Stedin Noord-Oost Friesland	100,00	Rotterdam
Joint arrangements		
TensZ B.V.	50,00	Rotterdam
Overige kapitaalbelangen		
Energie Data Service Nederland (EDSN)	18,69	Amersfoort

* Per 1 april 2018 zijn Stedin Netbeheer B.V. en Stedin Operations B.V. gefuseerd, met financieel effect per 1 januari 2018.

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2017

ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING

x € 1 miljoen	Toelichting	2017	2016 ¹
Resultaat deelnemingen	2	106	128
Overige resultaten na belastingen		10	-12
Netto resultaat		116	116

¹ De vergelijkende cijfers zijn aangepast. Nadere toelichting is opgenomen onder 'Presentatiewijziging' van de 'Grondslagen voor financiële verslaggeving'.

ENKELVOUDIGE BALANS VOOR WINSTBESTEMMING

x € 1 miljoen	Toelichting	31 december 2017	31 december 2016 ¹
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa		2	3
Materiële vaste activa		2	8
Financiële vaste activa	2	4.574	4.487
Totaal vaste activa		4.578	4.498
Vlottende activa			
Handelsdebiteuren en overige vorderingen		127	81
Vorderingen op groepsmaatschappijen	3	27	92
Totaal vlottende activa		154	173
Liquide middelen		142	104
TOTAAL ACTIVA		4.874	4.775
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Gestort en opgevraagd kapitaal		1	1
Agio		2.748	2.753
Overige reserves		215	99
Onverdeeld resultaat boekjaar		116	116
Totaal eigen vermogen		3.080	2.969
Voorzieningen			
Personeels- en overige voorzieningen		11	13
Uitgestelde belastingverplichtingen		117	124
Totaal voorzieningen		128	137
Langlopende verplichtingen			
Langlopende schulden aan groepsmaatschappijen		348	348
Vooruitontvangen opbrengsten		1	2
Totaal langlopende verplichtingen		349	350
Kortlopende verplichtingen			
Handelscrediteuren en overige schulden		68	138
Kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen	4	1.249	1.181
Totaal kortlopende verplichtingen		1.317	1.319
TOTAAL PASSIVA		4.874	4.775

JAARREKENING - ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2017

¹ De vergelijkende cijfers zijn aangepast. Nadere toelichting is opgenomen onder 'Presentatiewijziging' van de 'Grondslagen voor financiële verslaggeving'.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

1. GRONDSLAGEN VOOR FINANCIËLE VERSLAGGEVING

De enkelvoudige jaarrekening van Stedin Netbeheer N.V. is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW, waarbij dezelfde waarderingsgrondslagen zijn toegepast als in de geconsolideerde jaarrekening, zoals toegestaan in artikel 362 lid 8, Titel 9 Boek 2 BW. De beschrijving van de activiteiten en de structuur van de onderneming, zoals opgenomen in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, is eveneens van toepassing op de enkelvoudige jaarrekening.

De enkelvoudige jaarrekening van Stedin Netbeheer N.V. bevat de enkelvoudige winst-en-verliesrekening en de enkelvoudige balans. De functionele valuta is de euro. Alle bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in miljoenen euro's.

Presentatiewijziging

Verantwoording van activa in aanbouw

Conform de bepalingen in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet beschikt Stedin als netbeheerder over het economisch eigendom van de netten. Stedin is als opdrachtgever verantwoordelijk voor de aanleg, beheer en onderhoud van deze gereguleerde activa. Het juridisch eigendom van deze gereguleerde activa heeft Stedin ondergebracht in een aantal activa vennootschappen waarvan Stedin enig aandeelhouder is. In het verleden heeft Stedin het deel van de gereguleerde activa dat nog in aanbouw is op een inconsistente wijze verantwoord, deels in Stedin en deels in de activa vennootschappen. Deze wijze van verantwoording hebben wij in 2017 aangepast, dusdanig dat alle activa in aanbouw op een plek, namelijk in de activa vennootschappen worden verantwoord. De enkelvoudige balans van Stedin laat daarom geen activa in aanbouw meer zien. Wij hebben de vergelijkende cijfers gecorrigeerd in de openingsbalans per 1 januari 2016. Het effect betreft een verlaging van de post materiële vaste activa van € 126 miljoen, en een verlaging van de schuld in rekening courant aan groepsmaatschappijen van € 126 miljoen. De aanpassing heeft geen effect op de omvang van het enkelvoudig en geconsolideerd eigen vermogen en resultaat.

Rente over leningen aan verbonden partijen

Stedin Netten B.V., een 100% dochtermaatschappij van Stedin Netbeheer B.V., heeft in het verleden een lening van Stedin Holding N.V. ontvangen. De rente over deze lening is voor de jaren 2012 tot en met 2016 verantwoord in de administratie van Stedin Netbeheer B.V. in plaats van in de cijfers van Stedin Netten B.V. Bovenstaande is gecorrigeerd in deze jaarrekening.

De rentelast die betrekking heeft op de periode 2012 tot en met 2016 zijnde € 111 miljoen is gecorrigeerd in de openingsbalans van de vergelijkende cijfers per 1 januari 2016. Dit betreft een reclassificatie van € 111 miljoen (31 december 2016: € 140 miljoen) van de post rekeningcourant Stedin Holding N.V. naar waardering deelneming Stedin Netten B.V. In de 2016 vergelijkende cijfers is de winst- en verliesrekening aangepast en is de rentelast van € 29 miljoen gereclassificeerd tussen overige resultaten na belastingen en resultaat deelnemingen.

De aanpassing heeft geen effect op de omvang van het eigen vermogen dan wel het resultaat.

De onderstaande tabel geeft inzicht in de effecten van de doorgevoerde presentatiewijzigingen:

x € 1 miljoen	Enkelvoudige balans	
	31-12-2016	Enkelvoudige balans 1-1-2016
Presentatiewijziging in de balans		
Activa in aanbouw		
Originele stand	126	94
Presentatiewijziging	-126	-94
Aangepaste stand	-	-
Kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen		
Originele stand	1.447	1.410
Presentatiewijziging activa in aanbouw	-126	-94
Presentatiewijziging rente over intercompany leningen	-140	-111
Aangepaste stand	1.181	1.205
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		
Originele stand	4.622	4.465
Presentatiewijziging	-140	-111
Aangepaste stand	4.482	4.354
Winst-en-verliesrekening 2016		
x € 1 miljoen		
Presentatiewijziging in de winst- en verliesrekening		
Resultaat deelneming		
Origineel	157	
Presentatiewijziging rente over intercompany leningen	-29	
Aangepast	128	
Overige resultaten na belastingen		
Origineel	-41	
Presentatiewijziging rente over intercompany leningen	29	
Aangepast	-12	

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Als de nettovermogenswaarde negatief is, wordt de deelneming op nihil gewaardeerd. Daarbij worden tevens andere langlopende belangen in aanmerking genomen die feitelijk moeten worden aangemerkt als onderdeel van de netto-investering in de deelneming. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid. Voor reserves van deelnemingen waarvoor beperkingen gelden voor uitkeringen wordt een wettelijke reserve gevormd.

2. FINANCIËLE VASTE ACTIVA

x € 1 miljoen	Dochterondernemingen	Overige vorderingen	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2016¹	4.354	4	4.358
Resultaat dochterondernemingen ¹	128	-	128
Nieuw verstrekte leningen	-	3	3
Aflossing verstrekte leningen	-	-2	-2
Boekwaarde per 31 december 2016¹	4.482	5	4.487
Resultaat dochterondernemingen	106	-	106
Investerings in financiële vaste activa	36	-	36
Desinvesteringen in financiële vaste activa	-53	-	-53
Verkrijging onder gemeenschappelijke leiding	-5	-	-5
Nieuw verstrekte leningen	-	6	6
Aflossing verstrekte leningen	-	-3	-3
Boekwaarde per 31 december 2017	4.566	8	4.574

¹ De vergelijkende cijfers zijn aangepast. Nadere toelichting is opgenomen onder 'Presentatiewijziging' van de 'Grondslagen voor financiële verslaggeving'.

De investeringen in financiële vaste activa onder dochterondernemingen betreffen een kapitaalstorting van Stedin Netbeheer B.V. in Stedin Operations B.V.

De desinvesteringen hebben betrekking op de verkoop van het netgebied Weert. Voor een verdere toelichting op deze transactie wordt verwezen naar toelichting '13 Beëindigde bedrijfsactiviteiten en activa en passiva aangehouden voor verkoop' van de geconsolideerde jaarrekening.

Zowel in 2017 als 2016 hebben geen afschrijvingen en waardeverminderingen op de financiële vaste activa plaatsgevonden.

Een overzicht van alle kapitaalbelangen is opgenomen in toelichting '35. Overzicht dochterondernemingen en overige kapitaalbelangen' van de geconsolideerde jaarrekening.

3. VORDERINGEN OP GROEPSMAATSCHAPPIJEN

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Dochterondernemingen	17	33
Overige verbonden partijen	10	59
Totaal vorderingen op groepsmaatschappijen	27	92

De vorderingen op en schulden aan groepsmaatschappijen hebben een kortlopend karakter.

4. SCHULDEN AAN GROEPSMAATSCHAPPIJEN

De overige schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016 ¹
Moedermaatschappij	211	82
Dochterondernemingen	981	1.094
Overige verbonden partijen	57	5
Totaal schulden aan groepsmaatschappijen	1.249	1.181

¹ De vergelijkende cijfers zijn aangepast. Nadere toelichting is opgenomen onder 'Presentatiewijziging' van de 'Grondslagen voor financiële verslaggeving'.

5. NIET UIT DE ENKELVOUDIGE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

De niet uit de balans blijken rechten en verplichtingen, met uitzondering van de garanties, worden gewaardeerd tegen contante waarde. De contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt.

Leases waarbij Stedin optreedt als lessee

Stedin heeft operationele leaseovereenkomsten betreffende grond en gebouwen (erfpacht). De risico's en voordelen die verband houden met het eigendom van de betrokken activa zijn niet, of niet nagenoeg geheel overgedragen aan Stedin. De kosten van de operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste van het resultaat gebracht. In het resultaat 2017 is hiervoor een last opgenomen van € 9 miljoen (2016: € 8 miljoen).

x € 1 miljoen	31 december 2017	31 december 2016
Binnen 1 jaar	25	19
Binnen 1 tot 5 jaar	51	51
Na 5 jaar	45	38
Totaal	122	108

Inkoopverplichtingen energie

Stedin is inkoopverplichtingen voor energie aangegaan voor het compenseren van het administratief en technisch netverlies. De verplichting op basis van in 2017 geldende tarieven bedraagt € 77 miljoen (2016: € 95 miljoen) en heeft betrekking op de periode 2018 tot en met 2019. In 2018 vervalt € 40 miljoen.

Investeringsverplichtingen

Uit 2017 is Stedin investeringsverplichtingen aangegaan voor een totaalbedrag van € 75 miljoen (2016: € 115 miljoen). Deze investeringsverplichtingen hebben met name betrekking op investeringen in slimme meters. De investeringsverplichtingen zijn aangegaan tot 2020.

Overige verplichtingen

Stedin is daarnaast overige contractuele verplichtingen aangegaan voor een bedrag van € 6 miljoen (2016: € 8 miljoen). Dit betreffen met name contractuele verplichtingen inzake onderhoudswerkzaamheden.

Juridische procedures

Stedin is betrokken bij een aantal juridische en regulatorische claims en procedures die verband houden met de bedrijfsactiviteiten, ofwel als eiser ofwel als gedaagde. De bedragen die bij sommige van deze zaken worden geëist zijn significant voor de geconsolideerde jaarrekening. Aansprakelijkheden en voorwaardelijke verplichtingen in relatie tot deze claims en procedures worden periodiek beoordeeld op basis van de meest recente beschikbare informatie. Een voorziening wordt alleen getroffen als een negatieve uitkomst van de procedure waarschijnlijk wordt geacht en het bedrag van het verwachte verlies redelijkerwijs kan worden ingeschat.

Stedin heeft in een eerder verslagjaar een beperkt aantal claims van klanten met private netten ontvangen, waarbij terugbetaling van aansluit- en transporttarieven wordt gevorderd. Deze claims hebben betrekking op het oordeel van het College van Beroep voor het bedrijfsleven, dat 'net-op-net' aansluitingen van gelijk spanningsniveau niet als aansluiting kwalificeerden vanwege de wettelijke definitie van 'aansluiting' tot 1 januari 2014. Dit vraagstuk staat bekend als de Dobbestroom-problematiek. Naar het oordeel van Stedin is het niet waarschijnlijk dat deze claims leiden tot een negatieve uitkomst. Derhalve is geen voorziening getroffen.

Fiscale eenheid

Stedin Holding N.V. vormt een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met al haar geconsolideerde deelnemingen, waaronder Stedin Netbeheer B.V. en haar dochtermaatschappijen. De vennootschappen die deel uitmaken van een fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van die fiscale eenheid.

Voor de omzetbelasting is tevens sprake van een fiscale eenheid met daarin Stedin Holding N.V. en al haar geconsolideerde deelnemingen. Alle vennootschappen die deel uitmaken van een fiscale eenheid, zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de fiscale eenheid.

Cashpool

Vanwege deelname in de cashpool van Stedin Groep is Stedin Netbeheer B.V. hoofdelijk aansprakelijk tezamen met andere deelnemers voor de tekorten in de cashpool van Stedin Groep.

6. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Stedin Groep Personeels B.V. en overgang personeel Stedin Netbeheer B.V.

Onder '1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving' is toegelicht dat per 1 december 2017 Stedin Groep Personeels B.V. is gecreëerd. Tevens is toegelicht dat per 1 januari 2018 ook de personeelsleden en de direct daaraan verbonden personeel gerelateerde activa en passiva van Stedin Netbeheer B.V., zijn overgedragen naar Stedin Groep Personeels B.V.

Stedin Groep Personeels B.V. is geen onderdeel van de consolidatiekring van Stedin Netbeheer B.V.

Juridische fusie Stedin Operations B.V. en Stedin Netbeheer B.V.

Op 1 april 2018 heeft een juridische fusie plaatsgevonden tussen Stedin Netbeheer B.V. en Stedin Operations B.V. Het volledige vermogen van Stedin Operations B.V. is onder algemene titel overgegaan op Stedin Netbeheer B.V. Deze transactie heeft geen effect op het eigen vermogen en het resultaat over 2018.

Verlegregeling bij de leidingverordening Rotterdam

Op 18 juli 2017 heeft het Hof in Amsterdam Stedin in het gelijk gesteld over de toepassing van de Verlegregeling bij de leidingverordening Rotterdam. De uitspraak houdt in hoofdlijn in dat de kosten van het verleggen van leidingen van het netwerk worden vergoed door de veroorzaker voor de integrale kosten, in dit geval de Gemeente Rotterdam. Inzake de uitspraak heeft Stedin in juli 2018 de totale vordering met een omvang van € 20 miljoen waarvan ruim € 8 miljoen wettelijke rente ontvangen. Deze vordering betreft de afwikkeling over de jaren 2006 tot en met 2011. Deze transactie is verwerkt in het resultaat deelnemingen.

7. WINSTBESTEMMING

Voorgesteld wordt het resultaat na belastingen over het boekjaar 2017 van € 116 miljoen uit te keren als dividend. Het voorstel winstbestemming is niet in de balans per 31 december 2017 verwerkt.

8. ONDERTEKENING VAN DE JAARREKENING

Rotterdam, 31 oktober 2018

Namens Stedin Holding N.V.

.....
Gerard Vesseur

OVERIGE GEGEVENS

STATUTAIRE WINSTBESTEMMING

De winstbestemming is geregeld in art 22 van de statuten. De tekst van artikel 22 luidt:

- De algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door de vaststelling van de jaarrekening is bepaald en tot vaststelling van uitkeringen, voor zover het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens wet of de statuten moeten worden aangehouden en met inachtneming van de uitvoering van de aan de netbeheerder bij de wet opgedragen taken en verplichtingen om zijn netten in werking te hebben, ter vernieuwen, te onderhouden en uit te breiden.
- De bevoegdheid van de algemene vergadering tot vaststelling van uitkeringen geldt zowel voor uitkeringen ten laste van nog niet gereserveerde winst als voor uitkeringen ten laste van enige reserve, en zowel voor uitkeringen ter gelegenheid van de vaststelling van de jaarrekening als voor tussentijdse uitkeringen.
- Een besluit dat strekt tot uitkering heeft geen gevolgen zolang het bestuur geen goedkeuring heeft verleend. Het bestuur weigert slechts de goedkeuring, indien het weet, of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

De controleverklaring is opgenomen na de disclaimer op pag 85.

BIJLAGEN

VERKLARING NALEVING GEDRAGSCODES

Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders aangaande gegevens uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn.

Naam rechtspersoon : Stedin Netbeheer B.V.

Statutaire vestigingsplaats : Rotterdam

Periode : 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017

Stedin Netbeheer B.V. te Rotterdam maakt voor het goed kunnen uitvoeren van haar diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn. In aanvulling op de Wet Bescherming Persoonsgegevens hebben netbeheerders in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruikmeetinrichting die op afstand uitleesbaar is.

Hierbij verklaart ondergetekende dat Stedin Netbeheer B.V. te Rotterdam zich gedurende de bovenvermelde periode heeft gehouden aan het gestelde in de regels en verplichtingen, genoemd in de Gedragscode Verwerking van Persoonsgegevens door Netbeheerders in het kader van Installatie en Beheer van Slimme Meters bij Kleinverbruikers, versie 18 mei 2012, Staatscourant 2012, 9616.

Meetcampagne

In het kader van het willen gaan verzamelen van metergegevens bij een groep kleinverbruikers om ten behoeve van de allocatie en reconciliatie tot nauwkeuriger verbruiksprofielen te kunnen komen, is geconstateerd dat voor de hiervoor in de Gedragscode opgenomen voorziening geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing is opgenomen.

iSMA

In het kader van het willen gaan verzamelen van metergegevens bij kleinverbruikers om tot dynamische allocatie te kunnen komen in plaats van allocatie op jaarbasis met analoge meters, is geconstateerd dat voor de hiervoor in de Gedragscode opgenomen voorziening geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing voor slimme meters is opgenomen.

Beide zaken zijn ondervangen door ter zake expliciet de ondubbelzinnige toestemming van de desbetreffende kleinverbruikers te vragen als elders in de Gedragscode bedoeld. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan een aanpassing van de gedragscode, waarin deze omissie wordt meegenomen.

Rotterdam, 31 oktober 2018

Gerard Vesseur

Namens Stedin Holding N.V.

GEREGULEERDE TAKEN NETBEHEER

De netbeheerder heeft krachtens de Elektriciteitswet tot taak:

- de door hem beheerde netten in werking te hebben en te onderhouden;
- de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten en van het transport van elektriciteit over de netten op de meest doelmatige wijze te waarborgen;
- de netten aan te leggen, te herstellen, te vernieuwen of uit te breiden, waarbij in overweging worden genomen maatregelen op het gebied van duurzame elektriciteit, energiebesparing en vraagsturing of decentrale elektriciteitsproductie waardoor de noodzaak van vervanging of vergroting van de productiecapaciteit ondervangen kan worden;
- voldoende reservecapaciteit voor het transport van elektriciteit aan te houden;
- derden te voorzien van een aansluiting op de netten;
- ten behoeve van derden transport van elektriciteit uit te voeren;
- de veiligheid te bevorderen bij het gebruik van toestellen en installaties die elektriciteit verbruiken;
- op verzoek van een producent vast te stellen of diens productie-installatie geschikt is voor de opwekking van duurzame elektriciteit dan wel of sprake is van een installatie voor warmtekrachtkoppeling met een bij ministeriële regeling vast te stellen mate van reductie van de uitstoot van kooldioxide dan wel of sprake is van een installatie voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, alsmede of de inrichting om te meten geschikt is voor de meting van de elektriciteit die met de productie-installatie wordt opgewekt en op een net of een installatie ingevoed;
- de hoeveelheid elektriciteit te meten die afkomstig is van een productie-installatie voor duurzame elektriciteit of klimaatneutrale elektriciteit of van een installatie voor warmtekrachtkoppeling;
- koppelingen met andere netten te realiseren en reparaties aan zijn net uit te voeren;
- op een geschikte wijze gegevens te publiceren over koppelingen tussen de netten, gebruik van de netten en de toewijzing van transportcapaciteit;
- afnemers alle gegevens te verstrekken die zij voor een efficiënte toegang tot het net inclusief het gebruik ervan nodig hebben;
- voorzieningen te treffen in geval van een faillissement van een leverancier van elektriciteit aan afnemers;
- ervoor zorg te dragen dat een afnemer voor elke aansluiting beschikt over een geïnstalleerde meetinrichting, tenzij die afnemer blijkens de voorwaarden, beschikt over een onbemeten aansluiting;
- zorg te dragen voor het beheer en onderhoud van de bij een afnemer geïnstalleerde meetinrichting;
- afnemers desgevraagd een meetinrichting ter beschikking te stellen;
- zijn netten te beschermen tegen mogelijke invloeden van buitenaf.

De netbeheerder heeft krachtens de Gaswet tot taak:

- zijn gastransportnet op economische voorwaarden in werking te hebben, te onderhouden en te ontwikkelen op een wijze die de veiligheid, doelmatigheid en betrouwbaarheid van dat gastransportnet waarborgt en het milieu ontziet;
- andere netbeheerders, gasopslagbedrijven en LNG-bedrijven voldoende informatie te verstrekken om te waarborgen dat het transport en de opslag van gas en de daarmee verbonden gastransportnetten op een veilige en doelmatige wijze kan plaatsvinden;
- gebruikers van het gastransportnet alle gegevens te verstrekken die zij nodig hebben voor een efficiënte toegang tot het net;
- de veiligheid te bevorderen bij het gebruik van toestellen en installaties die gas verbruiken;
- koppelingen met andere gastransportnetten te realiseren en reparaties aan zijn gastransportnet uit te voeren;
- op geschikte wijze gegevens te publiceren over koppelingen tussen transportnetten, het gebruik van

die netten en de toewijzing van transportcapaciteit;

- voorzieningen te treffen in geval van een faillissement van een leverancier van gas aan afnemers;
- gas te weren dat niet voldoet aan de invoedspecificaties;
- zich te onthouden van iedere vorm van discriminatie tussen gebruikers van de gastransportnetten;
- ervoor zorg te dragen dat een afnemer voor elke aansluiting beschikt over een geïnstalleerde meetinrichting, tenzij die afnemer blijkens de voorwaarden beschikt over een onbemeten aansluiting;
- zorg te dragen voor het beheer en onderhoud van de bij een afnemer geïnstalleerde meetinrichting;
- eenieder die verzoekt om een aansluiting die een doorlaatwaarde heeft van ten hoogste 40 m³(n) per uur te voorzien van deze aansluiting;
- eenieder die verzoekt om een aansluitpunt ten behoeve van een aansluiting die een doorlaatwaarde heeft groter dan 40 m³(n) per uur te voorzien van een aansluitpunt op het dichtstbijzijnde punt van het gastransportnet met een voor die aansluiting geschikte druk en voldoende capaciteit;
- zijn gastransportnet te beschermen tegen mogelijke invloeden van buitenaf.

GESEGMENTEERDE INFORMATIE

Op basis van de artikelen 43 van de Elektriciteitswet 1998 en 32 van de Gaswet is Stedin Netbeheer B.V. verplicht een afzonderlijke boekhouding te voeren voor het beheer van de netten op grond van zijn taken. Jaarlijks dient een verslag van deze boekhouding gepubliceerd te worden. Middels deze gesegmenteerde informatie voldoet Stedin Netbeheer B.V. aan deze verplichting.

De gesegmenteerde informatie is afgeleid uit de statutaire jaarrekening van Stedin Netbeheer B.V. en is exclusief de niet-gereguleerde activiteiten. Onder andere inkomsten en kosten als gevolg van verhuur van transformatoren en commerciële meters zijn niet meegenomen.

De geconsolideerde gereguleerde winst- en verliesrekening is opgedeeld in drie delen en wel voor de activiteiten van elektriciteit, gas en meetdienst. De post materiële vaste activa is verdeeld naar spannings- en drukniveau. Hierbij is de door ACM voorgeschreven systematiek van toewijzen aangehouden. Daarnaast zijn nog enkele verdeelsleutels gehanteerd (bijvoorbeeld omzet en aantal aansluitingen) voor het toewijzen van de kosten.

Voor de gesegmenteerde informatie zijn dezelfde waarderingsgrondslagen gehanteerd als in de statutaire jaarrekening van Stedin Netbeheer B.V. De gesegmenteerde informatie betreft geen volledige jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 BW 2 en er is geen accountantscontrole toegepast. De gesegmenteerde informatie in euro's (€) en de bedragen worden vermeld in miljoenen euro's tenzij anders aangegeven.

GECONSOLIDEERDE GEREGLIEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING 2017

x € 1 miljoen	Netto-omzet	Overige bedrijfs- opbrengsten	Inkoopkosten transport- capaciteit en netverlies	Overige bedrijfs- kosten ¹	Afschrijvingen en bijzondere waarde- verminderingen vaste activa ¹	Bedrijfs- resultaat
ELEKTRICITEIT						
Hoogspanning ¹	-			-	-	
Tussenspanning	51			62	6	
Middenspanning	121			79	35	
Laagspanning	372			65	40	
Overig					17	
Transportdienst	544	-	-	206	98	
Hoogspanning ¹	-			-	-	
Tussenspanning	7			2	-	
Middenspanning	4			5	3	
Laagspanning	41			41	15	
Overig					-	
Aansluitdienst	52	-	-	48	18	
Overig	5					
Totaal elektriciteit	601	31	151	254	116	111
GAS						
Hoge druk	29			15	11	
Lage druk	182			74	56	
Overig					4	
Transportdienst	211	-	-	89	71	
Hoge druk	4			1	1	
Lage druk	48			25	30	
Overig					-	
Aansluitdienst	52	-	-	26	31	
Overig	3	17				
Totaal gas	266	17	-	115	102	66
MEETDIENST						
Elektriciteit	58			42	15	
Gas	41			31	12	
Totaal meetdienst	99	-	-	73	27	-1
TOTAAL	966	48	151	442	245	176
STATUTAIR	973	60	151	460	245	177
Verschil	-7	-12	-	-18	-	-1

¹ In 2015 zijn de netten met een spanningsniveau van 110kv of hoger verkocht. Stedin heeft nog activa die kwalificeren als hoogspanning. De afschrijvingen en overige bedrijfskosten zijn toegewezen op basis van het Cascademodel Elektriciteit. Dit resulteert in nihil overige kosten transportdienst voor hoogspanning. De overige bedrijfskosten voor de aansluitdienst zijn toegewezen op basis van boekwaarde van de betreffende activa

GECONSOLIDEERDE GEREĞULEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING 2016

x € 1 miljoen ¹	Netto-omzet	Overige bedrijfs- opbrengsten	Inkoopkosten transport- capaciteit en netverlies	Overige bedrijfs- kosten ²	Afschrijvingen en bijzondere waarde- verminderingen vaste activa ²	Bedrijfs- resultaat
ELEKTRICITEIT						
Hoogspanning ²	-			-		
Tussenspanning	53			60	6	
Middenspanning	139			69	30	
Laagspanning	394			71	43	
Overig					16	
Transportdienst	586	-	-	200	95	
Hoogspanning ¹	-			-	-	
Tussenspanning	7			1	-	
Middenspanning	4			4	3	
Laagspanning	42			39	14	
Overig					-	
Aansluitdienst	53	-	-	44	17	
Overig	9	22				
Totaal elektriciteit	648	22	141	244	112	173
GAS						
Hoge druk	27			16	12	
Lage druk	160			79	57	
Overig					4	
Transportdienst	187	-	-	95	73	
Hoge druk	4			2	1	
Lage druk	40			28	30	
Overig					-	
Aansluitdienst	44	-	-	30	31	
Overig	4	13				
Totaal gas	235	13	-	125	104	19
MEETDIENST						
Elektriciteit	58			44	13	
Gas	41			29	8	
Totaal meetdienst	99	-	-	73	21	5
TOTAAL	982	35	141	442	237	197
STATUTAIR	982	46	141	454	238	195
Verschil	-	-11	-	-12	-1	2

¹ De vergelijkende cijfers van 2016 wijken af van de eerder gepubliceerde cijfers over 2016. Dit wordt ondermeer veroorzaakt door aanpassingen in de presentatie van de omzet en overige opbrengsten.

² Zie voetnoot tabel 'Geconsolideerde winst-en-verliesrekening 2017'.

GECONSOLIDEERDE GEREGULEERDE BALANS

x € 1 miljoen

31.12.2017

31.12.2016

ACTIVA**Vaste activa**

Immateriële vaste activa

8

8

Materiële vaste activa

5.085

4.876

Financiële vaste activa

• Verstrekte leningen

9

6

• Overige financiële vaste activa

-

1

Totaal vaste activa**5.102****4.891****Vlottende activa**

Activa aangehouden voor verkoop

-

55

Vorraden

33

24

Vorderingen op groepsmaatschappijen

16

58

Handelsdebiteuren en overige vorderingen

155

86

Liquide middelen

19

64

Totaal vlottende activa**223****287****TOTAAL ACTIVA****5.325****5.178****EIGEN VERMOGEN EN PASSIVA****Eigen vermogen**

Aandelenkapitaal

1

1

Agio reserve

2.748

2.753

Overige reserves

215

99

Resultaat boekjaar

115

117

Totaal eigen vermogen**3.079****2.970****Langlopende verplichtingen**

Personeels- en overige voorzieningen

12

23

Uitgestelde belastingverplichtingen

117

124

Langlopende schulden aan
groepsmaatschappijen

1.151

1.157

Vooruitontvangen bedragen

479

394

Totaal langlopende verplichtingen**1.759****1.698****Kortlopende verplichtingen**

Passiva aangehouden voor verkoop

-

5

Kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen

335

305

Handelscrediteuren en overige schulden

152

200

Totaal kortlopende verplichtingen**487****510****TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN PASSIVA****5.325****5.178**

TOELICHTING MATERIELE VASTE ACTIVA

x € 1 miljoen	31.12.2017	31.12.2016
ELEKTRICITEIT		
Hoogspanning ¹	13	65
Tussenspanning	562	513
Middenspanning	1.132	1.095
Laagspanning	514	503
Overig	319	257
Transportdienst	2.540	2.433
Hoogspanning ¹	-	-
Tussenspanning	18	18
Middenspanning	56	50
Laagspanning	496	455
Overig	-	-
Aansluitdienst	570	523
Overig		
Totaal elektriciteit	3.110	2.956
GAS		
Hoge druk	393	408
Lage druk	792	797
Overig	105	76
Transportdienst	1.290	1.281
Hoge druk	24	22
Lage druk	424	421
Overig	4	5
Aansluitdienst	452	448
Overig		
Totaal gas	1.742	1.729
MEETDIENST		
Elektriciteit	138	116
Gas	95	75
Totaal meetdienst	233	191
TOTAAL	5.085	4.876
STATUTAIR	5.090	4.882
Verschil	5-	6-

¹ Stedin heeft nog activa die kwalificeren als hoogspanning. Deze bedienen de lager gelegen netvlakken.

AANSLUTING NAAR STATUTAIR

De verschillen tussen de statutaire en geregleerde winst-en-verliesrekening zijn in onderstaande tabel opgenomen.

x € 1 miljoen	2017	2016 ¹
Netto-omzet		
Trafohuur	-1	-1
Niet geregleerde overige omzet	-6	1
	-7	-
Overige opbrengsten		
Niet geregleerde overige opbrengsten	-12	-11
Overige bedrijfskosten		
Versnelde afschrijvingen commerciële meters		
Niet geregleerde kosten	-18	-12
	-18	-12
Afschrijvingen		
Afschrijving commerciële meters	-	-1
Afschrijving huurtrafo's	-	-
	-	-1

¹ De vergelijkende cijfers van 2016 wijken af van de eerder gepubliceerde cijfers over 2016. Dit wordt ondermeer veroorzaakt door aanpassingen in de presentatie van de omzet en overige opbrengsten.

De verschillen tussen de statutaire en geregleerde balans zijn in onderstaande tabel opgenomen.

x € 1 miljoen	2017	2016 ¹
Materiële vaste activa		
Huurtrafo's	-5	-6
Overig	-	-
	-5	-6
Kortlopende verplichtingen		
Verschil in resultaat geregleerd en statutair	-1	1
Overig	-4	-7
	-5	-6

¹ De vergelijkende cijfers van 2016 wijken af van de eerder gepubliceerde cijfers over 2016. Dit wordt ondermeer veroorzaakt door aanpassingen in de presentatie van de omzet en overige opbrengsten.

VERDEELSLEUTELS

Ten behoeve van de allocatie naar de domeinen Elektriciteit, Gas en Meetdienst en daarbinnen naar spannings- en drukniveaus zijn verdeelsleutels gehanteerd.

Netto-omzet

De verdeling van de netto-omzet is ontleend aan de administratie en (geaggregeerd) conform de verantwoording aan de ACM voor de reguleringsdata voor 2017 en 2016. De omzet Meetdomein bevat

ook de omzet uit hoofde van meterwissels op verzoek van klanten (prioplaatsingen). De overige omzet betreft opgespoorde fraude, opbrengsten uit hoofde van de Wet Incassokosten en overige omzet. Deze zijn ontleend aan de administratie dan wel toegerekend op basis van de boekwaarde van de activa elektriciteit en gas.

Overige bedrijfsopbrengsten

Onder de overige bedrijfsopbrengsten worden ontvangen klantbijdragen voor net- en aansluitdienst en diensten ten behoeve van groepsmaatschappijen opgenomen. Tevens zijn ook opgenomen het resultaat uit verkoop van netgebied Weert en een laatste verrekening met betrekking tot de verkoop in vorige jaren van het Hoogspanningsnet Zuid-Holland. De verdeling van de ontvangen klantbijdragen is ontleend aan de financiële administratie van Stedin. De diensten ten behoeve van groepsmaatschappijen is verdeeld op basis van de boekwaarde van de activa elektriciteit en gas.

Afschrijvingen

De financiële activa-administratie bevat op actiefniveau een koppeling naar de domeinen. Voor elektriciteit en gas is hierbij tevens onderscheid gemaakt naar transport- en aansluitdienst. Activa die niet rechtstreeks zijn toe te wijzen aan elektriciteit en gas zijn verdeeld op basis van de verdeelsleutel van wel toe te wijzen activa. De betreffende activa zijn verantwoord onder de 'Overige activa'. De afschrijvingen voor de transportdienst elektriciteit zijn vervolgens nader verbijzonderd op basis van het 'Cascademodel' elektriciteit zoals beschreven in de Tarievenscode. De afschrijvingen voor de transportdienst gas zijn verbijzonderd naar hoge- en lage druk op basis van de capaciteit van de aansluitingen.

Overige bedrijfskosten

De bedrijfskosten worden gesplitst naar kosten van de transport- en aansluitdienst. Verbijzondering van de overige bedrijfskosten naar de domeinen heeft plaatsgevonden op basis van de verhoudingen van de kosten van de domeinen zoals verantwoord in de reguleringsdata 2017 en 2016. De verbijzondering binnen het domein elektriciteit naar transport- en aansluitdienst heeft plaatsgevonden op basis van de boekwaarde van de gereguleerde activa per ultimo 2017 en 2016.

De kosten voor transportdienst elektriciteit zijn vervolgens nader verbijzonderd op basis van het 'Cascademodel' elektriciteit. De kosten voor de transportdienst gas zijn nader verbijzonderd op basis van de capaciteit van de aansluitingen. De kosten voor zowel de aansluitdienst elektriciteit als gas zijn nader verbijzonderd op basis van de boekwaarde van de gereguleerde activa per ultimo 2017 en 2016, exclusief de niet rechtstreeks aan elektriciteit en gas toe te wijzen activa.

VOLUME INFORMATIE

In onderstaande tabellen is de volume-informatie over de jaren 2017 en 2016 opgenomen.

VOLUME TRANSPORTDIENST ELEKTRICITEIT

A. VOLUMES NETVLAKKEN HS EN TS	2017	2016
Afnemers TS (25 - 50 kV)		
Vastrecht transportdienst	78	79
kW gecontracteerd per jaar	715.687	729.766
kW max per maand	5.979.812	6.030.893
Afnemers TS (25 - 50 kV) maximaal 600 uur per jaar		
Vastrecht transportdienst	8	7
kW gecontracteerd per jaar	55.225	86.909
kW max per week	563.896	931.947
Afnemers Trafo HS+TS/MS		
Vastrecht transportdienst	166	154
kW gecontracteerd per jaar	545.224	501.920
kW max per maand	4.938.784	4.705.263
Afnemers Trafo HS+TS/MS maximaal 600 uur per jaar		
Vastrecht transportdienst	1	3
kW gecontracteerd per jaar	3.000	6.939
kW max per week	7.299	16.399
B. VOLUMES NETVLAK MS	2017	2016
Afnemers MS (1 - 20 kV) - Distributie		
Vastrecht transportdienst	3.631	3.562
kW gecontracteerd per jaar	1.675.148	1.674.076
kW max per maand	13.704.160	13.687.554
kWh tarief normaal	4.548.041.470	4.559.987.827
Afnemers Trafo MS/LS		
Vastrecht transportdienst	10.249	10.155
kW gecontracteerd per jaar	1.008.424	1.029.927
kW max per maand	7.512.898	7.576.698
kWh tarief normaal	2.075.792.912	2.109.511.562
Afnemers MS (1 - 20 kV) - Transport		
Vastrecht transportdienst	-	-
kW gecontracteerd per jaar	-	-
kW max per maand	-	-
kWh tarief normaal	-	-

BIJLAGEN - GESEGMENTEERDE INFORMATIE

C. VOLUMES NETVLAK LS	2017	2016
Afneemers LS		
Vastrecht transportdienst	6.719	6.778
kW gecontracteerd	440.273	462.138
kWh tarief laag	274.362.495	286.666.956
kWh tarief normaal	434.019.026	448.231.559
Kleinverbruikers (t/m 3*80 A op LS)		
Vastrecht transportdienst t/m 1*6A LS geschakeld	586.421	590.461
Vastrecht transportdienst t/m 3*80A op LS	2.041.063	2.034.640
Kleinverbruikers (t/m 3*80 A op LS) capaciteitstarieven		
> 3*63A t/m 3*80A	9.885	9.686
> 3*50A t/m 3*63A	14.570	14.654
> 3*35A t/m 3*50A	13.941	13.751
> 3*25A t/m 3*35A	38.678	39.108
t/m 3*25A + alle 1-fase aansluitingen ¹	1.963.990	1.957.441
t/m 1*6A op het geschakeld net	586.421	590.461

¹ Met uitzondering van de 1*6A aansluitingen op het geschakeld net.

De volumes zijn ontleend aan de verantwoording in de reguleringsdata aan de ACM en zijn tevens gebruikt voor de cascadering naar spanningsniveau volgens de tarievencode.

D. VOLUMES BLINDVERMOGEN	2017	2016
kVArh blindvermogen MS en hoger	286.294.617	190.528.095
kVArh blindvermogen lager dan MS	21.467.077	20.492.115

VOLUMES TRANSPORTDEINST PERIODIEKE AANSLUITVERGOEDING ELEKTRICITEIT

A. VOLUMES PERIODIEKE AANSLUITVERGOEDING	2017	2016
Periodieke aansluitvergoeding (per aansluiting)		
t/m 1*6 A	586.421	590.461
> 1*6A t/m 3*25A	1.963.990	1.957.441
> 3*25A t/m 3*80A	82.336	82.553
> 3*80A t/m 175 kVA	11.068	10.940
> 175kVA t/m 1750kVA	4.184	4.118
> 1.750kVA t/m 3.000kVA	38	35
> 3.000kVA t/m 10.000kVA	179	169
Periodieke aansluitvergoeding meerlengte per meter > 25 meter		
3 - 10 MVA	244.743	242.676

VOLUME TRANSPORTDIENST GAS < 16 BAR

A. AANTAL KLEINVERBRUIKERS EN PROFIELGROOTVERBRUIKERS	2017	2016
Kleinverbruikers		
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik < 500 Nm3	285.486	286.168
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik vanaf 500 Nm3 en < 4.000 Nm3	1.563.559	1.560.389
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik vanaf 4.000 Nm3	40.013	42.242
> 10 en =< 16 m3(n)h	7.942	7.968
> 16 en =< 25 m3(n)h	13.463	13.680
> 25 en =< 40 m3(n)h	5.872	5.968
Profielgrootverbruikers		
> 40 en =< 65 m3(n)h	2.241	2.239
> 65 en =< 100 m3(n)h	2.960	3.020
> 100 en =< 160 m3(n)h	1.362	1.412
> 160 en =< 250 m3(n)h	315	342
> 250 m3(n)h	298	342

B. AANTAL TELEMETRIEGROOTVERBRUIKERS	2017	2016
Aantal telemetriegrootverbruikers	2.053	2.075

VOLUME PERIODIEKE AANSLUITVERGOEDING GAS

A. AANTAL AFNEMERS PER AANSLUITCATEGORIE T/M 40 M³(N)H	2017	2016
Lage druk aansluitingen		
0 t/m 10 m3(n)/h	1.889.058	1.888.798
10 t/m 16 m3(n)/h	7.942	7.968
16 t/m 25 m3(n)/h	13.463	13.680
25 t/m 40 m3(n)/h	5.872	5.968
B. AANTAL AFNEMERS PER AANSLUITCATEGORIE > 40 M³(N)H	2017	2016
Lage druk aansluitingen		
40 t/m 65 m3(n)/h	2.279	2.280
65 t/m 100 m3(n)/h	3.086	3.144
100 t/m 160 m3(n)/h	1.801	1.844
160 t/m 250 m3(n)/h	562	593
250 t/m 400 m3(n)/h	612	652
400 t/m 650 m3(n)/h	402	414
650 t/m 1000 m3(n)/h	274	286
1000 t/m 1600 m3(n)/h	118	122
1600 t/m 2500 m3(n)/h	51	51
vanaf 2500 m3(n)/h	45	45

BIJLAGEN - GESEGMENTEERDE INFORMATIE

De aantallen zijn ontleend aan de verantwoording in de reguleringsdata aan de ACM en zijn tevens gebruikt voor de cascadering naar drukniveau.

OVEREENKOMSTEN MET VERBONDEN PARTIJEN

Aan Stedin verbonden partijen zijn de geassocieerde deelnemingen, joint operations en tevens haar bestuurders en commissarissen. Stedin is een volledige dochteronderneming van Stedin Holding N.V. Stedin voldoet aan de in artikel 18 lid 1 van de Elektriciteitswet 1998 gestelde eisen, wat betreft de financiële verhouding met verbonden maatschappijen.

Transacties tussen de vennootschap en haar deelnemingen die zijn opgenomen in de consolidatie worden geëlimineerd. Deze transacties worden derhalve niet afzonderlijk toegelicht. Op vorderingen met verbonden partijen is geen voorziening voor oninbaarheid gevormd. De vorderingen en schulden zijn niet zeker gesteld en zullen door bankbetalingen worden verrekend.

Binnen het kader van haar normale bedrijfsvoering sluit de vennootschap een aanzienlijk aantal transacties af met de aandeelhouder en verbonden maatschappijen. De verkopen aan en inkopen van verbonden partijen hebben plaatsgevonden volgens voorwaarden die in het normale economische verkeer met derden gebruikelijk zijn. Op grond van artikel 43 lid 6 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 32 lid 7 van de Gaswet, worden hieronder de overeenkomsten gemeld die Stedin kende met verbonden maatschappijen in het verslagjaar 2017, die een bedrag van € 4,5 miljoen te boven gaan.

Onderstaande opsomming geeft inzicht in de betreffende overeenkomsten. Stedin heeft:

- Financieringsovereenkomst gesloten met Stedin Holding N.V.;
- Dienstverleningsovereenkomst gesloten met Joulz Energy Solutions B.V.;
- Overeenkomst tot inhuur van personeel gesloten met Stedin Groep Personeels B.V.

BETROUWBAARHEID NETTEN

Betaalbaar en betrouwbaar transport van energie is het bestaansrecht van Stedin. We zijn er trots op dat onze leveringszekerheid een stijgende lijn laat zien. Het is voor ons vanzelfsprekend dat onze processen en dienstverlening op orde zijn en dat we doen wat we beloven, met aandacht voor een veilige omgeving voor onze klanten, (onder)aannemers en medewerkers. Daarom werkt Stedin voortdurend aan het terugdringen van het aantal storingsminuten én aan het voorkomen van verstoringen in de energievoorziening.

De betrouwbaarheid van de energienetten wordt uitgedrukt in de Jaarlijkse Uitvalduur (JUD). Dit is het aantal minuten (elektriciteit) of seconden (gas) dat de klant gemiddeld in een kalenderjaar geen energietoevoer heeft als gevolg van onvoorziene onderbrekingen (storingen).

Formele vaststelling van de uitvalduur elektriciteit en gas vindt plaats door de Autoriteit Consument & Markt. De uitvalduur elektriciteit in 2017 is 16 minuten. Een verdere verbetering ten opzichte van de goede resultaten van 2016 (17 minuten). Het landelijk gemiddelde was 24 minuten.

	2017	2016
Aansluitingen elektriciteit	2.063.255	2.058.858
Getransporteerde hoeveelheid elektriciteit	19.984 GWh	20.270 GWh
Gemiddelde uitvalduur elektriciteit	16 min	17 min

Bij de gasnetten kwam de uitvalduur op 42 seconden per aansluiting, tegenover een landelijk gemiddelde van 61 seconden.

	2017	2016
Aansluitingen gas	1.926.470	1.926.523
Getransporteerde hoeveelheid gas	4.401 MLN M ³	4.565 MLN M ³
Gemiddelde uitvalduur gas	42 sec	52 sec

INVESTERINGEN IN NETTEN

Om het netwerk betrouwbaar te houden, investeerden wij in 2017 € 454 miljoen in onderhoud, vervanging en vernieuwing van de netten. Het raamwerk van bedrijfswaarden vormt de basis voor onze risicoanalyses en investeringsbeslissingen. Deze waarden zijn: veiligheid, kwaliteit, financiële prestatie, wet- en regelgeving en klant- en stakeholderbeleving.

De energievoorziening is enorm in beweging. De samenleving stelt nieuwe eisen en de voortschrijdende energietransitie tekent zich steeds helderder af. Consumenten en bedrijven worden steeds afhankelijker van energie in hun dagelijkse leven, omdat bijvoorbeeld veel huishoudelijke toepassingen en vervoersmogelijkheden elektrisch worden. Met kennis en vakmanschap maakt Stedin mogelijk dat netten slimmer worden en betaalbaar blijven, dat duurzame energie efficiënt getransporteerd wordt en dat de hoge betrouwbaarheid van de netten gewaarborgd is. Samen met partners werken we aan innovatieve oplossingen en bouwen we aan het energiesysteem van de toekomst.

Datagedreven netten

Inzicht in waar en hoe energiegebruik en opwekking veranderen en wat de impact daarvan is op onze netten, is essentieel om onze rol goed te vervullen. Omdat de energietransitie complex is en lokaal kan verschillen, passen we data science en data analytics toe. Big datatechnieken helpen ons om op basis van voorspellende modellen slimmere besluiten te nemen over onze netten en ondersteunen ons bij het voorkomen van graafschade, het signaleren van fraude en het monitoren van datakwaliteit. Daardoor kunnen we onze prestaties verbeteren en onze 'license to operate' vergroten.

Flexibiliteitsoplossingen

Steeds vaker worden lokaal passende oplossingen gevonden, waardoor diversiteit in onze energienetwerken ontstaat. Bijvoorbeeld doordat wijken 'all- electric' worden en voorzien worden van zonnepanelen en warmtepompen. Een ontwikkeling die we van harte steunen en ook aanjagen. Maar die ook druk zet op het huidige energiesysteem. Daarom werken we onder meer samen met marktpartijen, lokale initiatieven en gemeenten aan flexibiliteitsoplossingen. Flexibiliteit is nodig om in het duurzame energiesysteem de vraag af te stemmen op het weersafhankelijke aanbod en pieken te voorkomen die ons netwerk overbelasten. We werken in projecten als USEF, ETPA en Layered Energy System aan een slimme marktordening, marktplatformen en lokale, op blockchain draaiende markten, waarmee de markt gefaciliteerd wordt om de benodigde flexibiliteit in te kunnen zetten. Tegelijkertijd kan met flexibiliteit een netverzwaring uitgesteld of voorkomen worden, wat een bijdrage levert aan de betaalbaarheid van de energievoorziening.

DISCLAIMER

Dit document kan toekomstgerichte uitspraken en vooruitzichten bevatten, herkenbaar aan bewoordingen als “voorzien”, “voornemens”, “schatting”, “veronderstellen”, “verwachten” of de negatieve equivalenten van deze termen en andere vergelijkbare uitdrukkingen. Dergelijke toekomstgerichte uitspraken en vooruitzichten zijn gebaseerd op actuele verwachting en aannames over verwachte ontwikkelingen en andere factoren die van invloed kunnen zijn op Stedin Netbeheer B.V. Dit zijn geen historische feiten of garanties voor toekomstige prestaties. Werkelijke resultaten en gebeurtenissen kunnen afwijken van de huidige verwachtingen door factoren zoals economische trends, technologische ontwikkelingen, wijzigingen in wet- en regelgeving, gedrag van leveranciers en afnemers, valutarisico's, fiscale ontwikkelingen, financiële risico's of politieke, economische en sociale omstandigheden.

Anders dan op grond van verplichtingen op basis van wet- en regelgeving, verwerpt Stedin Netbeheer B.V. iedere verplichting of aansprakelijkheid om vooruitzichten en prognoses in dit document te herzien of aan te passen naar aanleiding van nieuwe informatie, toekomstige gebeurtenissen of anderszins, of om dergelijke aanpassingen of herzieningen publiekelijk bekend te maken.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de aandeelhouder van Stedin Netbeheer B.V.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stedin Netbeheer B.V. te Rotterdam gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stedin Netbeheer B.V. op 31 december 2017 en van het resultaat en de kasstromen over 2017 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW.
- Geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stedin Netbeheer B.V. op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde balans per 31 december 2017.
2. De volgende overzichten over 2017: het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht.
3. De toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. De enkelvoudige balans per 31 december 2017.
2. De enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stedin Netbeheer B.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- De overige gegevens.

De bijlagen, bestaande uit:

- Verklaring naleving gedragscodes
- Gereguleerde taken Netbeheer
- Gesegmenteerde informatie
- Overeenkomsten met verbonden partijen
- Betrouwbaarheid netten
- Investerings in netten

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de overige gegevens, in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 2 november 2018

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. B.C.J. Dielissen RA